

ΙΛΙΣΟΣ

ΕΡΕΥΝΑ-ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ-ΤΕΧΝΗ

Λογαριάζω για φιλόσοφο εκείνον, που είναι
σε θέση να γίνει παράδειγμα για τους άλλους.
(δηλαδή η συνέπεια των λόγων του με τις πράξεις του)

Φρειδερίκος Νίτσε

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΕΥΧΟΥΣ

Γεωργίου Αρσίνης: Ό,τι έχεις μέσα σου παιδιατικό... Ποίημα.	1
Οι ιδέες του Μότσαρτ για το θάνατο.	2
Η απολογία του Διδάσκαλου του Γένους Θεοφίλου Καϊρη.	4
Παύλου Νιρβάνα: Το ελληνικό πνεύμα.	6
Νίκου Καζαντζάκη: Οι δυο αδελφοί.	9
Γιάννη Βλαχογιάννη: Στην πεσμένη στήλη. Ποίημα.	12
Η λαϊκή σοφία.	13
Λένας Αναστασιάδη: Οι βάσεις της ηθικής των Στωικών.	15
Σωτήρη Σκίτη: Αυτοτιμωρία. Ποίημα.	18
Λιόδωρου Σιγελιώτη: Από τη ζωή του Πυθαγόρα.	19
Παναγιώτη Αναγνώστου: Η ελληνική μυθολογία, προκατακλυσμαία πηγή της αρχαίας ελληνικής θρησκείας και ιστορίας.	20
Λόγοι σοφού.	23
Δημοσθένη Βουτρά: Η μάχισσα.	25
Ξενογλώσσα αξιώματα και παροξισμακές φράσεις.	30
Αννας Μπέζαντ: Τι είναι θεοσοφία. Μέρος Β'.	33
Αιμίλιου Χουρμούζιου: Νόηση και αγάπη.	39
Αντώνιου Αδριανόπουλου: Προς τη γνώση.	40
Χαράλαμπου Μπάραζλη: Ο θάνατος και η αντιμετώπισή του.	43
Θωμά Λαλαπάνου: Ιδεοπλασία.	47
LEX MUNTHE: Άνθρωποι και ζωά.	53
Κλεάνθη: Ύμνος στο Δία.	57
Χ. ΜΠΑΝΤΑΣΑΡΟ: Που είναι η αληθινή αγάπη; Ποίημα.	58
Ε. PENZOLOI: Γιατί δεν έγινε πόλεμος.	59
Α. Σιγελιανού: Ιερά Οδοί. Ποίημα.	60

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΣΚΕΨΗΣ

Βουκουρεστίου 25 Κωδ. Ταχ. 106 71, Αθήνα Τηλ. 362.0702 - 361.0961

Λιανέμεται δωρεάν εις τα μέλη

Ιδρυτής + ΚΩΣΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΑΡΟΠΟΥΛΟΣ

Ιδιοκτησία - Έκδοση: Θεοδοσιζή Εταιρεία εν Ελλάδι

Συντακτική Επιτροπή: Π. Αναγνώστον, Χ. Μπαρτζάλης, Θ. Κατσιφής

Έτος 45ον, Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος 2000, Τεύχος 239

Ό,τι έχεις μέσα σου παιδιάτικο...

Ό,τι έχεις μέσα σου παιδιάτικο
σα θησαινρό να το φνιάξεις·
τους λογισμούς, τους πόθους σου άλλαξε,
μα αυτό ποτέ να μην τ' αλλάξεις.

Όποτε της ζωής τα ψεύτικα
κι' άσχημα σφίγγουν την καρδιά σου,
μεσ' σ' ό,τι φνιάξεις παιδιάτικο
θα βρίσκης την παρηγοριά σου.

Κι' όταν χλωμοφνλλιάση η όψη σου
και στα μαλιά σου πέσουν χιόνια
μόνο ό,τι φνιάξεις παιδιάτικο
θα μείνη απείραχτο απ' τα χρόνια.

Κηφισιά 15/11/1946

Γεώργιος Δροσίνης

(Στίχοι χωρίς τίτλο γραμμένοι ιδιοχείρως από τον ποιητή στο λεύκωμα της μικρής Άνας, κόρης του Ηλία Βενέζη, «Ν. Εστία», 15/1/1951).

Οι ιδέες του Μότσαρτ για το θάνατο

Αποσπάσματα άρθρου της αείμνηστης Αύρας Θεοδωροπούλου
(1880 - 1963)

Τι ήταν αυτό το παιδί - θαύμα, που μέσα στα τριάντα πέντε χρόνια που έζησε εδώ στη γη, έγραψε πάνω από 600 έργα, τα περισσότερα αριστουργήματα, κι άφησε τόσα άλλα μισοτελειωμένα;

Τι ήταν αυτός ο λιγόζωφος μουσουργός, που είπε γι' αυτόν ο Γκαίτε το μεγάλο λόγο: «Ο Μότσαρτ είναι ένα φαινόμενο, που θα μείνει πάντα ανεξήγητο». Πάνω στο παιδί αυτό είχε αγγίξει το χέρι του Θεού, χαρίζοντας τα πιο πλούσια δώρα του πνεύματος και της ψυχής και το παιδί τα έκανε μουσική.

Ήρθαν από τότε άλλοι καιροί, ήρθε άλλη μουσική, ακούστηκαν ονόματα μεγάλα, δοξασιμένα, Μπετόβεν, Βάγκνερ, κι άλλα κι άλλα ίσαμε σήμερα. Όμως το αγγελικό παιδί βρίσκεται πάντα ανάμεσά μας και το τραγούδι του μας γοητεύει με τη γλυκύα και την ομορφιά του (...)

Στη μεγαλύτερη δοκιμασία της νιότης του, όταν είκοσι δύο χρόνων έχασε τη μητέρα του στο Παρίσι, γράφει από και στον πατέρα του ζητώντας να τον προετοιμάσει για το θλιβερό άγγελμα:

«Η αγαπημένη μου μητέρα είναι πολύ άρρωστη... όσο πάει και χειροτερεύει. Μέρα και νύχτα βρίσκομαι ανάμεσα σε φόβο κι ελπίδα, όμως **αφήνομαι εντελώς στο θέλημα του Θεού**, κι ελπίζω και συ και η αγαπημένη μου αδελφή να ζάνετε το ίδιο... Παρηγοριέμαι πως, ό,τι κι αν συμβεί, ο Θεός, όσο κι αν μας φαίνεται, σκληρός, ορίζει όλα για το καλό μας».

Και σε δεύτερο γράμμα με την είδηση του θανάτου της, ζητά να τους παρηγορήσει.

«Κλάψτε, κλάψτε όσο μπορείτε, όμως θα παρηγορηθείτε στο τέλος, άμα σκεφθείτε πως έτσι το θέλησε ο Θεός... Το μεγάλο μου πόνο τον γλυκαίνουν τρεις στοχασμοί: πρώτα γιατί παραδίνομαι μ' εμπιστοσύνη στο θέλημα του Θεού, έπειτα γιατί ο θάνατός της ήταν τόσο ήρεμος και ωραίος και τέλος γιατί ξέρω πως ο χωρισμός μας είναι προσωρινός και πως θα την ξαναδούμε και θα είμαστε μαζί της πιο ευτυχισμένοι, παρά σε τούτον τον κόσμο».

Από τα εφηβικά του χρόνια φαίνεται πως ήταν πιο πολύ μυστικιστής, παρά προσκολλημένος στα δόγματα. Και στα πρώτα του ελληνοσιαστικά του έργα, διαφαίνεται ο πόθος να επικοινωνεί άμεσα

με το Θεό, παραμερίζοντας κάθε φραγμό, δογματισμό. Ο μυστικισμός του αυτός τον οδηγεί προς τον Τεκτονισμό, που πίστευε πως θα ικανοποιούσε αυτούς τους πόθους του. Κι αληθινά, το πνεύμα που επιζωοποιούσε τότε στον Τεκτονισμό στη Γερμανία, τον βοήθησε σημαντικά στο στωικό του αντίκρισμα του θανάτου. Την καλλιτεχνική έκφραση του μυστικισμού του τη βρίσκουμε σε εκκλησιαστικά έργα για τους «αδελφούς Τέκτονες» και στον «Μαγεμένο αυλό», στη μεγαλόπρεπη ιεροτελεστία του ναού της Ίσιδος και στην εισαγωγή.

*Απόσπασμα άρθρου του διάσημου Γερμανού, διευθυντή ορχήστρας
Μπρούνο Βάλτερ (1876 - 1962)*

Γνωρίζω λίγα λόγια του Μότσαρτ που εκφράζουν την ανάταση της ψυχής του και που το μυστικό της μας το αποκαλύπτει η μουσική του. Βρίσκονται σ' έν' από τα γράμματά του - τα τόσο ρεαλιστικά γενικά - που έγραψε στον πατέρα του σαν ήταν τριάντα κ' ενός χρονώ:

«Εδώ και δύο χρόνια εξοικειώθηκα τόσο πολύ με τον αληθινό αυτό φίλο του ανθρώπου (το θάνατο), ώστε η εικόνα του έχασε για μένα κάθε δύναμη τρόμου· αντίθετα, είναι το γαλήνεμά μου και η παρηγοριά μου (...)

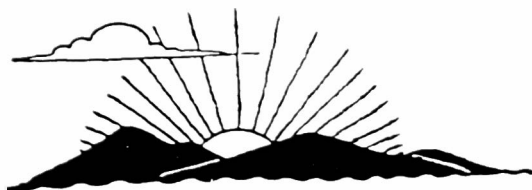
Δοξολογώ το Δημιουργό μου γι' αυτή την ευδαιμονία και την εύχομαι σε όλους απ' το βάθος της καρδιάς μου».

Έτσι λοιπόν ο Μότσαρτ σκεφτόταν το θάνατο...

Ιδού αυτή η υπεργήνη αρμονία, η οικειότητα αυτή με την αιωνιότητα που τραγουδάει στη μουσική του με φωνή αρχαγγελική. Ιδού το μήνυμα του μεγαλείου του (...)

Ειν' αποδεδειγμένο σήμερα, ναι, σήμερα παρόι ποτέ, ότι η μουσική του Μότσαρτ είναι δημιουργός αγαθοεργίας και βοήθειας και άγγελος μιας θαυμαστής ευτυχίας για όλους εκείνους που είναι σε θέση να την καταλαβαίνουν.

(«Νέα Εστία», 15 7 1956, σελ. 934 - 945)

Η ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ ΤΟΥ ΓΕΝΟΥΣ ΘΕΟΦΙΛΟΥ ΚΑΪΡΗ

Ονομάζομαι Θεόφιλος Καΐρης, εγεννήθην και κατοικώ εις Άνδρον, ετών 68, διδάσκαλος και θεοσεβής την θρησκείαν.

ΕΡΩΤΗΣΗ: κατηγορείσαι επί προσηλυτισμού και διαδόσει νέας θρησκείας αγνώστου. Τί απολογείσαι;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ούτε εισηγητής, ούτε ιδρυτής νέας θρησκείας είμαι, διότι φρονώ ότι τούτο δεν είναι έργον ανθρώπου, καθόσον τα τοιαύτα εις δύναται, ο εκ του μηδενός παραγαγών το Σύμπαν. Η Θεοσεβεία δεν έχει άλλον διδάσκαλον ει μη μόνον τον Θεόν, καθότι αυτή είναι απόρροια της ηθικής του Θεού· επομένως, ως προείπον, ούτε καθιδρυτής είμαι της Θεοσεβείας, ούτε προσηλυτιστής υπέρ αυτής. Παιδίον ακόμη ων είχα πλείστας αμφιβολίας περί των δογμάτων της χριστιανικής θρησκείας και περί των μυστηρίων αυτής. Προς διάλυσιν των αποριών μου τούτων ηρώτησα τους διδασκάλους μου, αλλ' αι απαντήσεις αυτών, πάντη ασαφείς, δεν με εξέβαλον της αβύσσου της αμηχανίας.

Ανετράφην και εκδίδάχθην υπό τον καινόμοτον των Κυδωνίων, του Βενιαμίν, αλλά και εις πάντα τα λοιπά ο πάνσοφος εκείνος διδάσκαλος με εφώτιζεν, εις όσα όμως εγώ ανέκαθεν αμφεβάλλον δεν ίσχυσε να με βεβαιώσει, ούτε κατώρθωσε να με πείση. Εν τη αμηχανία μου ταύτη ευρισκόμενος εκινδύνεινα να μείνω άθρησκος, μη ανεχόμενος όμως την πτηνότητά αυτήν κατέστανιν απεφάσισα να εξαορτήσω μέχρις ου δυνηθώ να λύσω τας απορίας μου, καθόσον, αν διετέλουν εισέτι αμφιβάλλον και απορών, ωμοίαζον άνθρωπον πεσόντα εις βάραθρον, όστις, ενώ καταγίνεται όλως δυνάμει να εξέλθη, καταθρονομένουν των εφ' ών στηρίζει τους πόδας του σαθρών βάσεων, βυθίζεται έτι μάλλον εις το χάος αυτού.

Επί τέλους γαληνιαίαν τινά και νήνεμον νύκτα απένισας προς τον αστερόεντα και λαμπρότατον ουρανόν ενόμισα ότι ανέγνωιν επ' αυτού χρυσοίς γραμμασίαι τας λέξεις «Θεόν σέβειν», «Θεόν αγάπα». Έκτοτε ησθάνθην καταπαύουσαν την ταραχήν της ψυχής την μέχρι της στιγμής εκείνης ως εκ της αμφιβολίας κατασπαράττουσαν το πνεύμα μου.

Ακολούθως μετέβην εις την Ευρώπην, όπου δεν αφήζα ουδένα διδάσκαλον της Ρωμαϊκής εκκλησίας, τον οποίον να μη ηρώτησα περί θρησκείας. Επί τέλους παραδεχθείς καθ' ολοκληρίαν την θεοσεβείαν, και μόνον εις την λατρείαν του Δημιουργού όλως παραδο-

Θεΐς, περί ουδενός άλλου πλέον εσχεπτόμην, ει μη περί του πως ηδυνάμην να συντελέσω προς απελευθέρωσιν της τότε επαναστατησάσης πατρίδος μου, καθόσον και δεύτερον μετά τινα χρόνον απενίσας προς τον ουρανόν ανέγνων εκτός του «Θεόν σέβου» και το «αγάπα την πατρίδα σου και θησιάσθητι υπέρ αυτής». Αγωνισθείς εις διάφορα μέρη, πολλάκις με κίνδυνον της ζωής μου, εσώθην τη θεία προνοΐα και απήλθον εις Άνδρον. Εξεί διαμένων από της ανεξαρτησίας της Ελλάδος διετέλουν λατρεύων τον Δημιουργόν του παντός ως Θεοσοβίζον όν. Ουδέποτε προσηλτίσά τινα εις την Θεοσέβειαν, της οποίας την καθίδρυσαν και διάδοσιν μου αποδίδουν.

Ευτεχέστατον ήθελα θεωρήσει εματόν, αν εγώ καθόδονον θρησκείαν ιδίαν, υπέρ της διαδόσεως της οποίας άλλως είμαι έτοιμος μυριάς ζωάς να θησιάσω και όλον μου το αίμα να χύσω. Αλλ' οποσδήποτε κατηγορούμενος σημερον επί προσηλιτισμώ απαντώ ενώπιον του ελευθέρου δικαστηρίου της πατρίδος μου ότι ο Θεοσεβής ουδέποτε είναι προσηλιτιστής, οιονδήποτε δε και αν είναι το αποτέλεσμα της προκείμενης δίξης, ήτις με ηξίωσε να εμφανισθώ ενώπιον των δικαστών του απελευθερωθέντος έθνους μου, οιασδήποτε και αν είναι η έξβασις της κατ' εμού κατηγορίας, θέλω ευγνωμονεί εξείνον, όστις με έφ'εφεν ενώπιον του δικαστηρίου, αποδεχόμενος την σημερινήν ημέραν ως την ωραιότεραν του βίου μου.

Υπάρχουν τρεις τρόποι για να ξεοδιάσουμε τη σωτηρία μας. Ο πρώτος, να μην αμαρτάνουμε. Ο δεύτερος, να δείχνουμε ειλικρινή μετάνοια. Ο τρίτος, αν δεν μετανοήσουμε πραγματικά, να υπομείνουμε τις συμφορές που θα μας βρουν.

Ιωάννης ο Χρυσόστομος

ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΝΕΥΜΑ

Τον λογοτέχνη και χρονογράφο Πανύλου Νιοβάνα (1866 - 1937).

Έθεσα γ' εγώ στο σεβαστό μου δάσκαλο, τον κ. Άσοφο, το ερώτημα της έρευνας της «Νέας Εστίας», χωρίς πολλές ελπίδες πως θα λάβω απόκρισή του. Ήξερα πως σε κάτι τέτοια αόριστα και λίγο αμφίβολα ερωτήματα ή δεν απαντούσε καθόλου ή απαντούσε μόνο μ' ένα φιλοσοφικό χαμόγελο. Ωστόσο, βρίσκοντάς τον σε κάποια καλή του στιγμή, αποφάσισα να δοκιμάσω.

-Νομίζετε, αγαπητέ μου δάσκαλε, του είπα ξαφνικά και χωρίς κανένα πρόλογο, πως είναι δυνατή, στις ημέρες μας, μια επιστροφή στο αρχαίο ελληνικό πνεύμα;

Ανέλπιστα, μου αποκρίθηκε.

-Και τι είναι, σε παρακαλώ, αυτό το αρχαίο ελληνικό πνεύμα; μου είπε, με τον αθώοτερο τρόπο του κόσμου και χωρίς καμιά σκιά ειρωνείας.

Ομολογώ πως βρέθηκα απροετοίμαστος να του απαντήσω.

-Αυτό, τελουspάντων, είπα σε νοχωρημένος, που ονομάζουμε αρχαίο ελληνικό πνεύμα.

Χαμογέλασε χωρίς καμία.

-Και νομίζετε, αγαπητέ μου φίλε, εξασολούθησε, πως ξέρομε τι ακριβώς είναι; Εγώ έχω πολλές αμφιβολίες. Φανταζόμαστε, βέβαια, πολλά πράγματα. Αλλά μπορούμε να είμαστε βέβαιοι; Εδώ είναι το ζήτημα. Αντιζηούμε το πνεύμα αυτό, βέβαια, στα διάφορα φανερώματά του: Στη λαοεμία, στη φιλοσοφία, στις τέχνες, στη ρητορική, στη ζωή ακόμα των Ελλήνων, όπως μας παραδόθηκε. Αυτά όμως είναι λεπτομέρειες. Το κοινό πνεύμα που τις δημιουργεί και τις εμφανώνει ποιά είναι; Πολύ αμφιβάλλω αν μπήγαμε ποτέ στο βαθύτερο νόημά του γι' αν είναι βολετό να μπορούμε εμείς οι καινούργιοι άνθρωποι. Γιατί, για να μπει κανείς στο νόημά του, πρέπει να το κλείσει πρώτα μέσα του. Κι αυτό ακριβώς είναι που μου φαίνεται δύσκολο, αν όχι ακατόρθωτο. Θάπαρετε, ίσως, να ξαναγεννηθούμε, γάτω από τον Παρθενώνα, είκοσι αιώνες πίσω.

Του θύμισα το στίχο του Ολυμπιακού Ύμνου:

Αρχαίο Πνεύμα, αθάνατο, αγνέ πατέρα
τον θοραίου, τον μεγάλου και του αληθινού.

-Νομίζεις, μου είπε, πως ο ωραίος αυτός στίχος μας λύνει την απορία μας; Μας μιλεί για τον «πατέρα» του ωραίου, του μεγάλου και του αληθινού. Τούτο είναι βέβαια, μια διαπίστωση. Αλλά ποιός είναι ο «πατέρας» αυτός;

Ο γ. Ασσοφς άρχισε να γίνεται, κατά τη συνήθειά του πάντα, θελπιζά απελπισισιός.

-Θέλω τον ορισμό του αρχαίου πνεύματος...μου ξαναείπε. Μπορείς να μου τον δώσεις;

Ψιθύρισα μεριζές καθηρωμένες λέξεις: **Ευρυθμία, μέτρον, λιτότης...**

-Χαρακτηρισμοί, είπε, - ωραίοι και σωστοί, ίσως, χαρακτηρισμοί. Αλλά οι χαρακτηρισμοί δεν δίνουν την ουσία ούτε μας δίνουν τα γενεσιουργά της αίτιας. Μας λείπει πάντα ο ορισμός της ουσίας.

-Θα μπορούσατε να μου τον δώσετε εσείς, αγαπητέ μου δάσκαλε; τον ερώτησα.

-Αν μπορούσα, μου είπε, δε θα σε τιμωρούσα τόσην ώρα. Δεν μπορώ. Ένας άνθρωπος μονάχα μούδωσε γάτοτε έναν **υπαινιγμό** για τον ορισμό που ζητούμε. Έναν απλόν υπαινιγμόν όμως. Ήταν ο Ρώσσος πρίγκιπας Τσομπρετσόφ, καθηγητής της Πλατωνιστής Φιλοσοφίας στο Πανεπιστήμιο της Μόσχας. Εδώ και κάμποσα χρόνια, είχα συναντηθεί μαζί του σ' έναν περίπατο ανάμεσα στα ελληνικά μάρμαρα. Ήτανε μια ηλιόλουσμένη ανοιξιάτικη αργή. Και μιλούσαμε, με το σοφό ξένο, για τον μεγάλο πνευματικό του έρωτα, για τον Πλάτωνα. Άξιαν να, μια στιγμή, στάθηκε εκστασιζός, σα να είχε κάνει μια ανακάλυψη, και μου είπε: «Χρόνια και χρόνια διδάσχω τον Πλάτωνα στους μαθητές μου. Τώρα όμως, πρώτη φορά, μέσα στο φως αυτό, μου αποκαλύπτεται το μεγάλο μυστικό των Πλατωνιστών Διαλόγων». Μήπως τάχα ο Ρώσσος φιλόσοφος, με την αυτοπαρετήρησή του αυτή, που έχει την αξία ενός ντοκουμέντου, μας έδωσε τον ορισμό του Ελληνικού Πνεύματος;

- **Το Ελληνικό Φως;...** ερώτησα.

- Ίσως αυτός να ήτανε ο ορισμός... είπε σιγαλά ο γ. Ασσοφς. Και θα ήτανε ένας ορισμός καθόλου μεταφυσικός. Οι μεταφυσικοί ορισμοί μάς πτεροδεύουν γάτοτε, αντί να μας ξεζαθαρίζουν τα πράγματα. Αυτός θα ήτανε ένας ορισμός φυσικός. Και θα μας εξηγούσε ίσως όλους τους χαρακτηρισμούς που μου ανέφερες πρωτότερα. Και τη διαφάνεια, και τη σαφήνεια, και τη λιτότητα και την καθαρή γραμμή και το «ευτερίγραφο» της ελληνιστής πλαστοτεργίας. Το Ελληνικό Φως. Ίσως... Και με ρωτάς τώρα, αν μπορούμε να ελπίσουμε σε μια επιστροφή στο Ελληνικό Πνεύμα. Αν ο ορισμός μας

είναι σωστός, μονάχα στη γη αυτή και μονάχα μέσα στο Φως αυτό μπορεί να γίνει αυτή η επιστροφή.

-Ελπίζετε λοιπόν σε μια Ελληνιστὴν Αναγέννηση; βιάστηκα να ρωτήσω.

Ανασήκωσε τους ώμους του.

-Αν μπορούσαμε να ξαναζήσουμε κάποτε μέσα στο φως αυτό...

Δε ζούμε; τον ερώτησα.

-Δεν αρξεί, μου είπε, να ζει κανείς σ' έναν τόπο, για να πει πως ζει ψυχικά στο πλῆμα αυτού του τόπου και πως βλέπει μεσ' από την ατμοσφαῖρα του. Ένας ζωγράφος μπορεί να ζει στην Ελλάδα και να τη βλέπει μεσ' από μια ξένη ατμοσφαῖρα. Γιατί η παλέτα¹ του είναι ξένη. Το ίδιο παθαίνουμε όλοι μας. Η πνευματικὴ μας παλέτα είναι ξένη. Αντιχορίζουμε τη ζωή μέσα από καταχνιές και η σκέψη μας γυρνάει το δρόμο της κάτω από συννεφιασμένους ουρανούς. Κι' ας μας λούζει ολόγυρα το λαμπρότερο φως, το ίδιο φως που έδωσε στον κόσμο έναν Ιστίνο, έναν Ηράκλειτο, ένα Σοφοκλή κι έναν Πλάτωνα.

-Πρέπει να σπάσουμε, λοιπόν, την πνευματικὴ μας παλέτα.

-Αν μπορούσαμε... Τοίτο όμως μου φαίνεται τρομερά δύσκολο. Για το ζωγράφο είναι ίσως ευκολώτερο. Μπορεί να σπάσει την παλέτα του. Η παλέτα της σκέψης δε σπάει εύκολα. Ο Περιστῆς Γιαννόπουλος, που ζητούσε «να βαδίσουμε προς το ελληνικό φως», ήταν ένας συμπαθητικὸς οντοπιστῆς.

Ο γαλός μου δάσκαλος, λέγοντας αυτά, είχε μελαγχολήσει.

-Κι' αν μπορούσαμε να ξαναβρούμε κάποτε το δρόμο του ελληνιστοῦ φωτός; τον ερώτησα πάλι.

Μου χάιδεψε, μ' ένα αινιγματικὸ χαμόγελο, τους ώμους.

-Αν ήτανε βολικό να βαδίσουμε κάποτε προς το Ελληνιστὸ Φως, θα συναντούσαμε στην άκρη του δρόμου μας το Ελληνιστὸ πνεῦμα... είτε.

Και δεν πρόσθεσε λέξη.

1. Παλέτα: πινάκας όπου ο ζωγράφος αναπαριστῇ τα χρώματα.

ΟΙ ΔΥΟ ΑΔΕΛΦΟΙ

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΕΣ,
Ο ΑΓΙΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΤΗΣ ΑΣΙΖΗΣ
ΚΑΙ Ο ΑΛΒΕΡΤΟΣ ΣΒΑΙΤΣΕΡ

Του Νίκου Καζαντζάκη

Δεν μπόρεσα ποτέ να ξεχωρίσω στην καρδιά μου δυο βαθιά μαβλιωτιστές μορφές, τόσο χωρισμένες στον εφ'ημερο καιρό, τόσο ενωμένες στον καιρό τον αιώνιο, θέλω να πω στον πόρο του Θεού. Μοιάζουν σα δυο αδέρφια: ο άγιος Φραγκίσκος της Ασίζης κι ο Αλβέρτος Σβάιτσερ.

Η ίδια σφοδρή και τρυφερή αγάπη για τη φύση στην καρδιά τους αντίλαλει, μέρα και νύχτα, ο ήμος στον αδελφό μας τον Ήλιο, στις αδερφάδες μας τη Σελήνη, τη Θάλασσα, τη φωτιά. Κρατούν κι οι δυο τους στ' ακροδάκτυλά τους ένα φύλλο δέντρου και βλέπουν απάνω του υψώνοντάς το στο φως, το θάμα αλάκωτης της Δημιουργίας.

Η ίδια τρυφερή, όλο σέβας συγγένηνη για το καθετί που ζει κι ανασπνέει: για τον άνθρωπο, για το γίδι, για το μερμηγκί. Και για τους δυο η ζωή είναι ιερή, οσιμμένοι στα μάτια του ζάθε ζωντανού, αναδοιχιάζουν απο χαρά, βλέποντας να καλοεφτίζεται στα μάτια αυτά ολόκληρος ο Δημιουργός. Κοιτάζοντας το μερμηγκί, το γίδι, τον άνθρωπο, ανακαλύπτουν, ευτυχισμένοι, πως όλοι είμαστε αδελφοί.

Η ίδια έμπρακτη σπλάχνια και καλοσύνη για το καθετί που υποφέρει: ο ένας διάλεξε τους άσπρους λεπρούς, ο άλλος τους μαύρους λεπρούς της Αφρικής - το πιο φοβερό βάραθρο της αθλιότητας και τον πόνο. Έτσι σπλάχνια και καλοσύνη μά έπρεπε να πω «Μετά» μονάχα η υπαγίγιση αυτή λέξη εφφράζει πιστά το αίσθημα που γεννάει, στους δυο τούτους αδερφούς ο ανθρώπινος πόνος. Στην καλοσύνη και τη σπλάχνια υπάρχουν δυο: αυτός που υποφέρει κι αυτός που σπλαχνίζεται εκείνον που υποφέρει στη «Μετά» όμως υπάχει απόλυτη ταυτότητα: βλέποντας ένα λεπρό νοιώθω πως εγώ είμαι ο λεπρός. Ο μουσουλμάνος μιστιζός του 9^{ου} αιώνα, ο Σαρί - αλ - Σαζααδί, το διατύπωσε άρτια: «Τότε μονάχα δυο αγαπιούνται

τέλεια, όταν ο ένας φωνάζει τον άλλον: ω εγώ μου!».

Η ίδια θεϊζιά παραφροσύνη: ν' απαρνηθείς τις χαρές της ζωής, να θυσιάσεις τα μικρά μαργαριτάρια για ν' αποκτήσεις το Μέγα Μαργαριτάρι να παρατήσεις το στρωτό δρόμο που οδηγάει στην εύκολη ευτυχία και να πάρεις τον άγριο ανηφορικό δρόμο που, ανάμεσα σε δυό γρομμούς, ανεβαίνει στη θεϊζιά παραφροσύνη. Να διαλέξεις, με τη θέλησή σου, το αδύνατο. Ένας νέος πήγε μια μέρα και βρήκε έναν ξακουστό ασχητή.

- Πάτερ μου, του είπε, δος μου μια συμβουλή.

- Φτάσε εκεί που μπορείς.

- Ακόμα μίαν άλλη συμβουλή, πάτερ μου.

- Φτάσε όπου δε μπορείς! Οι δυο μας ετούτοι αδερφοί ακολουθήσαν τη δεύτερη συμβουλή του ασχητή.

Το ίδιο αγαθό χιούμορ κι οι δυο τους: το γέλιο που αναβούζει από τα βάθη της αλόπρωαίρετης καρδιάς, η χαρά η πολυκαπτημένη θυγατέρα της πλούσιας ξεχειλίζουσας ψυχής, η δύναμη να βλέπεις και ν' αποδέχεσαι με τρυφεράδα και κατανόηση την ζωική όψη της καθημερινής πραγματικότητας. Οι αγέλωστοι Σπαρτιάτες ήρωσαν βωμό στο θεό τον Γέλωτα η άκρα ανστηρότητα επιζαλέστηκε πάντα το γέλιο, γιατί αυτό μονάχα μπορεί να βοηθήσει μια βαθειά ψυχή να υποφέρει τη ζωή. Ο Θεός έδωσε στους δυο τούτους αδερφούς χαρούμενη καρδιά κι επειδή τους έδωσε χαρούμενη καρδιά οδεύουν στην κορυφή του αγώνα τους, στο Θεό, χαρούμενα.

Η ίδια, όλο πάθος, αγάπη για τη μοναξιά. Ότι ο Θωμάς Κελάνο είπε για τον ένα εφαρμόζεται τέλεια και για τον άλλον: «Ένα πολύ λεπτό μεσότοιχο χώριζε τον αδερφό Φραγκίσκο από την αιωνιότητα να, γιατί άκουγε τη θεία μελωδία μέσα από το λεπτό τούτο μεσότοιχο.» Η ηδονή που νιώθουν κι οι δυο τους χοιζώντας τη μελωδία τούτη αγγίζει την έκσταση. «Αν οι άγγελοι που έπαιζαν στον ήνο μου βιάζι περνούσαν ακόμα μια φορά το δοξάρι τους απάνω στις κόρδες, η ψυχή μου θα ξεκολλούσε από το σώμα μου, τόσο η μαζαριότητα είναι αβάσταχτη», έλεγε ο ένας· είμαι βέβαιος πως κι ο άλλος θα νιώθει την ίδια άκρα μαζαριότητα παίζοντας Μπάχ.

Κ' οι δυο κατέχουν τη φιλοσοφική λίθο, που μετουσιώνει τα πιο πρόστυχα μέταλλα σε χρυσάφι, και το χρυσάφι σε πνεύμα. Την πιο φοβική πραγματικότητα, την αορώστια, την πείνα, το κρύο, την αδιζία, την ασχήμια, τη μετουσιώνουν σε μια πιο πραγματική πραγματικότητα, όπου φαντάει το πνεύμα· όχι το πνεύμα, η αγάπη. Γιατί η φιλοσοφική αυτή λίθος δεν είναι γι' αυτούς κάτι το μαγικό κι απρόσιτο, έξω από τον άνθρωπο, που, για να το κατακτήσεις, πρέπει ν'

ανατρέφεις τους φαρμακούς νόμους· η φιλοσοφική λίθος είναι μέσα τους, είναι η ίδια η καρδιά τους. Και στην καρδιά τους η αγάπη, όπως στις μεγάλες αυτοκρατορίες, ο ήλιος δε δίνει ποτέ.

Πριν από δυο χρόνια είχα περάσει ένα βαθιά φραγκισκανικό φθινόπωρο στην Ασιζή. Περπατούσα ολομόναχος στο δρόμο που ξετυλίγεται απάνω από την άγια πεδιάδα της Ούμπριας και κοιτάζα αμύλητος, ξαπλωμένη, ευτυχισμένη, κάτω από τις αχτίδες του γαληνεμένου φθινοπωριάτικου ήλιου, τη γη. Είχε κάμει η Μάνα το χρέος της, είχε δώσει σιτάρι στους ανθρώπους, χοιράρι κι αχέραι στα βόδια και στα γαϊδουράκια, είχε χορμάσει μελομένους καρπούς στ' αιπέλια και στις συζιές. Υποταγμένη στους αιώνιους νόμους, είχε περάσει, υπομονετικά και σίγουρη, τους σταθμούς της γένας και τον πόνο κι είχε φτάσει τέλος στην πλούσια τούτη φθινοπωριάτικη συγκομιδή της αρετής της.

Εκεί, στην Ασιζή, μέσα στη λάμψη εξαίνιου του φθινοπώρου, που τότε αγιάσει η θεία χάρη, είδα, για πρώτη φορά, είδα με τα μάτια μου τους δυο ταύτους αδελφούς να περιδιαβάζουν, χοροίμενοι από το χέρι, κάτω από τα λιόδεντρα της Ούμπριας, τα φορτωμένα με τον πράσινο λιόχωρο. Και κάτω από τα βήματά τους γύτρωναν από την ογρή γης τ' αθάνατα Φωρόττι, το κοίνο της αγνότητας, οι μενεξέδες της ταπεινοφροσύνης και τα κόκκινα τριαντάφυλλα της θριαμβεύουσας αγάπης. Κάποιον - κάποιον κοιτάζαν ο ένας τον άλλον και χαμογελούσαν. Ευτυχισμένοι κι οι δυο γιατί, όπως κι η φθινοπωριάτικη γης, είχαν κάμει το χρέος τους και τώρα όδευαν, τραγουδώντας, στον υπέρτατο σκοπό· να χορμάσουν το μεσότοιχο που τους χώριζε από τη θεία μελωδία.

Ναι, γιατί, όταν, φεύγοντας από την Ασιζή, άρχισα να γράφω το βιβλίο μου για τον άγιο Φραγκίσκο, ένιωθα γυρισμένο απάνω από τον ώμο μου τον Αλβέρτο Σβάιτσερ να οδηγάει το χέρι μου και το νοι μου· αν έγραφα ένα βιβλίο για τον Αλβέρτο Σβάιτσερ τότε σίγουρα, απάνω από τον ώμο μου θάσφυζε ο άγιος Φραγκίσκος να μου υπαγορεύει τη ζωή του αδελφού του. Έτσι ο Αλβέρτος Σβάιτσερ με βοήθησε να γράψω το βιβλίο αυτό, γεμάτο χαρά, τονφεράδα κι αγωνία, μα, προπάντων, γεμάτο βεβαιότητα. Και για να φανερώσω την ευγνωμοσύνη μου, για τη μυστική τούτη συνεργασία, αφιέρωσα το «Φτωχούλη του Θεού» «Στον άγιο Φραγκίσκο τον καιρού μας, στον Αλβέρτο Σβάιτσερ». Ο Αλβέρτος Σβάιτσερ μ' έκανε να πιστέψω ακλόνητα πως ο άγιος Φραγκίσκος δεν ήταν άγιο παραινόθι, μα σίγουρη πραγματικότητα και πως ο άνθρωπος και σήμερα, ακόμα, προπάντων σήμερα, στον κόσμο που ζούμε, το γεμάτο αδιζία και

βλαστήμια, μπορεί ν' ανέβει ίσαμε την κορυφή του κακοτράχαλου βουνού, του Θεού.

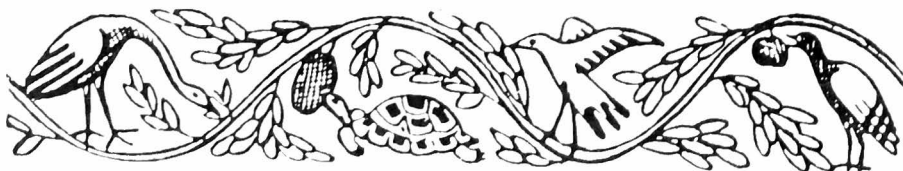
Ο άγιος Φραγκίσκος ήταν η τελευταία ψυχή του μεσαίωνα κ' η πρώτη της Αναγέννησης· στο σύγχρονο κόσμο μας τούτον, το κατάφορτο ασκήμια, άρνηση και βία, να δώσει ο Θεός ο Αλβέρτος Σβάϊτσερ νάναι η πρώτη ψυχή μιας νέας Αναγέννησης· αν ο κόσμος είναι προορισμένος να μη χαθεί, ο άνθρωπος αυτός υποτυπώνει το πρόσωπο του μελούμενου ανθρώπου. Ο Αλβέρτος Σβάϊτσερ ανάμεσά μας είναι μεγάλη παρηγοριά· ως είναι βλοσυμένος· μας κάνει νάχουμε εμπιστοσύνη στη λάσπη αυτή, που είναι φορτωμένη Θεό, και που τη λένε άνθρωπο.

Αντίπολη, 14 - 1 - 1955

Στην πεσμένη Κολώνα

Τ' ανίστημά σου το τρανό και τις χοντροές κοκκάρες
θαυμάζω, καθώς ζούτσαι ξαπλωταριά μπροστά μου.
Μα πιο μεγάλη φαίνεσαι από τις ορθές τις άλλες,
παλιές συντρόγ' ίσως, γιατί κανείς πον' πέσει χήμον
νεκρός, σωστό το μέτρο του να δείξει δε μπορεί.

Γιάννης Βλαχογιάννης, 25 Μαΐου 1914

Η λαϊκή σοφία

Παροιμίες ονόμασε η επιστήμη τις λαϊκές εκείνες εκφράσεις, στις οποίες με άκρα συντομία και θαυμαστή συχνά παρατηρητικότητα κατασταλάχτηκαν απομεινάρια παλαιάς σοφίας και πορίσματα μακράς λαϊκής πείρας και που συνήθως με παρομοιώσεις και στωπικό πνεύμα εκφράζουν σε λόγο ποιητικό αληθινές βιοτικές.

- Μόνο στολίδι του λόγου είναι η αλήθεια (Περσική).
- Ο Θεός υπομένει πολύ, αλλά σκληρά ζητά (Ρωσική)
- Με την αγάπη γίνεται η ζωή τρεγούδι.
- Χειρίζου σωστά το παρόν. Έχει σχέση με το μέλλον.
- Η αγρία είναι η σκουριά της ψυχής.
- Αργό μυαλό, εργαστήρι του διαβόλου.
- Όσο μικρός ο άνθρωπος, τόσο μεγάλο πάθη.
- Εάν πεινά ο εχθρός σου φώμιζε αυτόν, εάν διψά πότιζε αυτόν.
(Παροιμία Σολωμοντα).
- Η χαρά είναι το μυσό της αγιότητας. (Τούρκική)
- Το κακό χαράσσεται επί λίθου, το καλό επί άμμου. (Γερμανική)
- Τώρα υψαίνεις το χαλί και αύριο θα πατήσεις. (Τουρκική)
- Να λιπάσαι πιο πολύ τον κακό από τον τυχλό.
(Γι' αυτά που τον περιμένουν)
- Μπροστά βιασίνη, πίσω καταστροφή.
- Βιαστικό ξεγάρωμα, τρελό παιδί θα βγάλει.
- Όταν συμβουλευείς δυνατά είναι σαν να βρίζεις. (Τουρκική)
- Όποιος κρύβει τον πόνο του, πάει με δαύτον.
- Λέγε τον πόνο σου και θα βρεθεί γιατρός.
- Αν κάνεις κανενού καλό, να μη του το θυμίζεις,
γιατί θ' αδιάσεις μονομιάς τη σπάμνα που γεμίζεις.
- Το σκοτάδι θέλει φως και η δυστυχία υπομονή. (Αιθιοπική).
- Αν το χοράκι αζολουθείς, σε φορτίμ θα φθάσεις.
- Δοκίμαζε μ' όποιον μιλείς, να δεις αν έχει γνώση,
και λέγε τόσα όσο μπορεί, το πνεύμα του να νιώσει.
- Είναι ευτυχής όποιος κάνει το καθήκον του.

- Η συνείδηση μιλεί, αλλά το συμφέρον ζορναγάζει.
- Μην ξαναξείς παλιές πληγές.
- Ν' ακούς όλους, αλλά να κάνεις ό,τι σου κατεβάσει το κεφάλι σου.
- Ο άνθρωπος δεν έχει μεγαλύτερο εχθρό από την κοιλιά του.
- Ο βίος είναι αδιάκοπη διδασκαλία.
- Όλα είναι του κεφαλιού κι η παντρεία της τύχης.
- Φρόνιμη κεφαλή, στόμα κλειστό.
- Τα ρούχα του έχουνε τιμή και αυτός τιμή δεν έχει.
- Όποιος αδειάζει το ποτήρι του, αδειάζει την καρδιά του.
(Γαλλική)
- Του φίλου τη φιλιά δεν τη γνωρίζεις, αν δεν τη δοκιμάσεις.
- Κάνε το σωστό και μη φοβάσαι (Ιταλική)
- Κάνε το σωστό και στάσου γενναίος (Ρωσική).
- Οι λέξεις είναι νάνοι, τα παραδείγματα γίγαντες (Ελβετική)
- Οι καλές πράξεις διώχνουν το διάβολο (Ιαπωνική)
- Ό,τι σχεδιάζεις ζοράτα το μυστικό.
- Ο χρυσός δεν ανήκει στον φιλάργυρο, αλλ' ο φιλάργυρος εις τον χρυσόν του.

Οι βάσεις της ηθικής των Στωϊκών

Της Λένας Αναστασιάδη

Η ζωριώτερη βάση της ηθικής των Στωϊκών είναι η πίστις των εις την θεϊαν καταγωγήν του ανθρώπου και εις τους αδελφικούς δεσμούς που συνδέουν όλους τους ανθρώπους. Ο Επίκτητος γράφει: «εάν δεχθούμε ότι όλοι εμείς οι άνθρωποι γεννηθήκαμε από τον Θεόν, ο οποίος είναι πατέρας και των ανθρώπων και των θεών, ποτέ δεν θα μπορούσαμε να ζήσουμε σκέψεις αγενείς και ταπεινάς» (Διατρ. Ιγ', 1 - 3) και συνεχίζει: «εάν κάποιος υποθετείτο από τον Κάισαρα, θα έβγαζε μέχρις αλαζονείας· τώρα που γνωρίζει ότι είναι παιδί του Θεού, δεν πρέπει να είναι πολύ υπερήφανος γι' αυτό».

Από την αντίληψιν ότι ο Θεός είναι πατέρας όλων των ανθρώπων, καταλήγει ο Επίκτητος, να στηρίζει την ιδέαν της **παγκοσμίου αδελφότητας** και με βάση αυτήν προτείνει τον άνθρωπο να έχει ανεγκυρότητα προς όλους, τον συμβουλεύει την επιείκειαν και τον ωθεί προς την εκδήλωσιν της αγάπης προς τον πλησίον.

Ο Μάρκος Αυρήλιος συνιστά στον άνθρωπο: «Φύλησον το ανθρώπινο γένος, ακολουθήσον θεώ» (Τα εις εαυτόν VII, λα') και λέγει επίσης: «...εάν προς εαυτόν πολλάκις λέγεις ότι μέλος εμί των εκ των λογικών συστήματος, εάν δε μέρος είναι εαυτόν λέγεις, ούπω από καρδίας φιλείς τους ανθρώπους» (VII, ιγ').

Ο Ζήνων έλεγε: «...τέλος εστί το έπεισθαι Θεοίς», δηλαδή προέτρεπε τους ανθρώπους να ακολουθούν ως προς την συμπεριφοράν εις τον βίον των τους Θεούς. Ο Μάρκος Αυρήλιος συμβουλεύει τον άνθρωπον να μη επηρεάζεται από το περιβάλλον του: «Όρα μη αποκαταρωθείς, μη βαφής, γίνεται γαρ, Τήρησον ουν σεαυτόν απλόν, αγαθόν, αζήτητον, σεμνόν, του δικαίου φίλον, Θεοσεβή, ευμενή, φιλόστοργον, ερρωμένον προς τα πρόποντα έργα, Αιδού Θεούς, σώζε ανθρώπους» και «Άριστος τρόπος του αμύνεσθαι το μη εξομοιούσθαι», (VI, 6).

Ο Επίκτητος συνιστά να επιδιώκει ο άνθρωπος την καθαρότητα της ψυχής, την οποίαν χαρακτηρίζει ως πρώτην και ανωτάτην και εξηγεί ότι δεν πρέπει κανείς να έχει πονηράς σκέψεις και αντιφασικές αντιλήψεις, ώστε να μη επηρεάζεται εις τα έργα του και να παραμένει «ασύγχητος και αμόλυντος».

Γενικά, οι Στωϊκοί βλέπουν τον κόσμο σαν ένα σύνολον που

μέσα σ' αυτό όλα τα λογικά όντα αποτελούν μίαν οικογένειαν. «Κοινή πατρίς ανθρώπων απάντων ο κόσμος εστί». Στηριζόμενοι σ' αυτή την αντίληψη, πρώτοι αυτοί διεκρίνονταν τον «**κοσμοπολιτισμό**».

Ο Επίκτητος γράφει ότι πρέπει ο άνθρωπος να λέγει και να αισθάνεται ότι είναι «Κόσμος» δηλαδή πολίτης του κόσμου και όχι της πόλεως όπου εγεννήθη. Ο Μαρ. Αυρήλιος θέτει ως βάση της ηθικής την αντίληψη περί της ενότητας και της αρμονίας του παντός και την συνεργασία, αλληλεπίδραση και αλληλεγγύη των εν τη φύσει πραγμάτων και συνεκίζει: «Είμεθα όλοι πολίται ενός πολιτεύματος που λειτουργεί εις ολόκληρον τον κόσμον· έτσι ο κόσμος όλος είναι σαν μία πόλις της οποίας πολίτες είναι όλα τα λογικά όντα» και σαν συμπέρασμα αυτού λέγει ότι δια τον λογικόν άνθρωπον που πιστεύει εις την **συγγένειαν όλων**, έργον του είναι η φροντίς και η αγάπη που πρέπει να έχει για όλους τους άλλους ανθρώπους. Συμβουλεύει να είναι ανεγκιστός να μη οργίζεται και να μη απεχθάνεται κανένα συνάνθρωπό του, αλλά να τον θεωρεί συνεργάτην στη ζωή: «γεγόναμεν γαρ προς συνεργίαν» (Τα εις εαυτόν VII, 17). Αλλού πάλιν λέγει (VIII, 30) ότι ο άνθρωπος πρέπει να είναι κοινωνικός και να κάμνει ότι είναι ωφέλιμον εις το σύνολον. «Ότι είναι ωφέλιμον εις τον πολίτην ωφελεί και την πόλιν» και «κάθε τι που πράττει ο άνθρωπος υπέρ της κοινωνίας, είναι ωφέλεια και δια τον ίδιον».

Το πάθος, λέγουν οι Στωϊκοί, είναι άλογος και παρά φύσιν ηυχολογία. Κύρια μορφαί του πάθους είναι: ηδονή, επιθυμία, λύπη και φόβος.

Η ηδονή είναι αποτέλεσμα της τάσεως προς εξεϊνόν που είναι σύμφωνο προς τη φύση του ανθρώπου, αλλά ποτέ δεν πρέπει να γίνεται σκοπός. Κανένα πάθος δεν είναι κατά φύσιν και ωφέλιμον, για τον λόγο αυτό συνιστούν την απαλλαγή από τα πάθη, δηλαδή την **απάθεια**. Για να επιτύχουν την ηυχική ηρεμία συμβουλεύουν να έχει ο άνθρωπος **αταραξία** για τα γεγονότα του βίου: «Αταραξία μεν περί τα από της εξτός αιτίας συμβαινόντα» (Μ. Αρκ. Θ, 31)

Ο σοφός, κατά τους Στωϊκούς, απελευθερώνει στον εαυτό του όλες τις τελειότητες. Ρυθίζεται μόνον από τον Θεό. Παρ' όλο όμως το ηθικό αυθυπόστατο που έχει, ευρίσκεται, ο σοφός, σε πραγματική κοινωνία με όλα τα άλλα λογικά όντα, λαμβάνει μέρος στον πολιτικό βίο και περισσότερο, γιατί αυτός πλησιάζει στο ιδανικό μιας πολιτείας η οποία συμπεριλαμβάνει όλους τους ανθρώπους ως αδελφούς.

Οι Στωϊκοί απεζητούνσαν την δουλεία και αζόμη παρήγγελλαν να είναι κανείς ενεργητικός και προς τους εχθρούς του αζόμη.

Βλέπομε λοιπόν ότι για τους Στωϊκούς πρώτη και κύρια βάση της ηθικής των είναι η **αγάπη** προς όλους.

Δευτέρα βάση της ηθικής των είναι η **δικαιοσύνη**. Ο Μ. Αυρηλίου λέγει ότι «εξείνος ο οποίος αδιζει, δεν αδιζει μόνον εξείνον προς τον οποιόν η αδιζία, αλλά ασεβεί κατά της φύσεως ολόκληρου, που δημιουργήσε τα λογικά όντα κατά τρόπον που να μη βλάπτουν, αλλά να ωφελούν το εν το άλλο» (ΙΧ, α'), και «Ο αμαρτάνων αμαρτάνει προς τον εαυτόν του και ο αδιζών, τον εαυτόν του αδιζει, διότι γίνεται κακός και άδικος» (ΙΧ, δ') - Και «ο φευδόμενος αζόμη αδιζει και ασεβεί προς την φύσιν, διότι η φύσις είναι αυτή αυτή η Αλήθεια» και προτρέπει τον άνθρωπον να μελετήσει την φύσιν ώστε να γίνει ικανός να διακρίνει τα φευδή από τα αληθή. (ΙΧ, α,2) «Ο άνθρωπος που επιδιώκειτας ηδονάς, ποτέ δεν θα μπορέσει να αποφύγει να διατράξει αδιζίαν (ΙΧ, 9,3) και καταλήγει ότι «οι άνθρωποι λησμονούν την αξιοσέπεια και τον σεβασμό προς την αλήθειαν και διαρκώς υποχθύνονται, διότι ενώ καταφρονούν αλλήλους, κολλασμένοι ο εις τον άλλον».

Άλλη βάση της ηθικής των Στωϊκών είναι η **Ελευθερία** του ανθρώπου. Η ελευθερία αποτελεί ζωόαρχον νόμον της φύσεως και του πνεύματος. Είναι μεγάλο αγαθό για το πνεύμα και τόσο αναγκαίο για την ψυχική άνεση και πρόοδο, όσο είναι η αναπνοή για το σώμα. Είναι ιδιότης της ψυχής του ανθρώπου και πρέπει να είναι σεβαστή από όλους. Ο Επίκτητος λέγει ότι «Ελεύθερος είναι εκείνος εις τον οποίον τα πάντα γίνονται κατά τη θέλησή του και τον οποίον κανείς δεν μπορεί να εμποδίσει». Χαρακτηρίζει την ελευθερίαν ως κάτι το «μέγα» και «γενναίον» και αξιολογόν, την συσχετίζει με την έννοιαν της ανθρωπίνης αξιοσέπειας και κατίζει τους ανθρώπους εκείνους οι οποίοι ταπεινώνονται και εξευτελίζονται για να καταλάβουν μια θέση ή για άλλα υλάτα ωφέλη. Αυτούς δεν τους θεωρεί ελεύθερους, αλλά μαζροδούλους ή με γαλόδοϋλους αναλόγως των επιδιώξεών των.

Το καθήκον το βλέπουν οι Στωϊκοί σαν μία πράξη που συμφωνεί προς την ανθρωπινή φύση και συνεπώς είναι δικαιολογημένη. Το δε τέλειο καθήκον, εκείνο που βασίζεται στο ενάρετο φρόνημα και στην υπακοή προς τον Λόγο, είναι το **κατόρθωμα**.

Οι Στωϊκοί υπήρξαν εκείνοι που ανέπτυξαν την ανωτέραν ηθικήν, οι πρώτοι που εδίδασκαν τον ανθρωπισμό και τον κοσμοπολιτισμό, την καθολική αγάτη και την υποχρέωση που έχει ο καθένας να ωφελεί τον άλλον. Από τους τρεις θεμελιώδεις νόμους της φύσεως, τους οποίους είχαν σαν βάση της ηθικής των, δηλαδή, **την Αγάπη, τη**

Δικαιοσύνη και την Ελευθερία απορρέουν η αλληλεγγύη, η αλληλοβοήθεια και ο σεβασμός των δικαιωμάτων κάθε ανθρώπου.

Αυτοτιμωρία

Του αείμνηστου ποιητή και πεζογράφου Σωτήρη Σκίπη

Ήρθα μαζωιά στην ερημιά, στα ξένα
να ζήσω μοναχός μου, πιζωραμένα.

Ό,τι η άγρια πάλη της ζωής, του κόσμου,
άφησε αγνό, για να το σώσω εντός μου.

Σαν λάπια σπίθα από φωτιά σβιγμένη
να ξανανάψει, - η ώρα η ευλογημένη!-

Ήρθα να βρω μιαν αυτοτιμωρία
σκληρή για την παλιά μου αλαζονεία.

Ήρθα να θάψω τις κακίες, τα μίση,
να ξεμολογηθώ μπροστά στη Φύση.

Ήρθα να ξεχάσω κάθε ασχήμια
και με της Αθωότητας τα συντρίμια

Της παιδικής, να πλάσω κόσμο νέο
απλό, πονετικό, καθαρό, ωραίο.

Ήρθα να βρω τη λήθη στους ζημιούς μου,
ήρθα για ν' αγκαπήσω τους εχθρούς μου.

Από τη ζωή του Πυθαγόρα

Τον Διόδωρον Σικελιώτη (90 - 30 π. Χ.)

Ο Πυθαγόρας εδούξαζε τη μετενσάρκωση και θεωρούσε αποτρόπαιη πράξη την κρεοφαγία, διότι έλεγε πως οι ψυχές όλων των ζώων, μετά το θάνατο εισέρχονται σε άλλα ζώα. Ο ίδιος έλεγε για τον εαυτό του, πως θυμόταν ότι υπήρχε την εποχή του Τρωϊκού πολέμου και πως ήταν ο Εύφορβος, ο γιος του Πάνθου, που τον σκότωσε ο Μενέλαος.

Λένε, λοιπόν, πως κάποτε που πήγε ο Πυθαγόρας στο Άργος και είδε χαρτωμένη μια ασπίδα, λάφυρο από την Τροία, δάκρυσε. Όταν τον ρώτησε κάποιος από τους Άργείους για την αιτία της συγκίνησής του, εκείνος του είπε πως αυτή την ασπίδα την κρατούσε ο ίδιος στην Τροία, όταν ζούσε ως Εύφορβος. Καθώς κανείς δεν τον πίστεψε κι όλοι τον έλεγαν τρελό, του είπε πως θα τους έδινε απόδειξη της αλήθειας των λόγων του, διότι από το μέσα μέρος η ασπίδα έγραφε με αρχαία γράμματα ΕΥΦΟΡΒΟΥ.

Μ' αυτή την αναπάντεχη απάντηση είπαν όλοι να κατεβεί η ασπίδα και τότε πράγματι βρέθηκε στο μέσα μέρος της η επιγραφή.

(«ΚΑΚΤΟΣ», Αρχαία Ελληνική Γραμματεία, «Οι Έλληνες», Τόμος 406)

Σωστή εκπαίδευση σημαίνει να καταλάβεις τον εαυτό σου. Οφείλεις συνεχώς να μελετάς τον εαυτό σου. Όταν σταματάς, η ζωή γίνεται άσχημη και θλιβερή. Χωρίς καλосύνη και αγάπη, δεν υπάρχει σωστή εκπαίδευση.

Κρισναμούρτι (Στοχασμοί, πάνω στη ζωή)

Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ ΠΡΟΚΑΤΑΚΛΥΣΜΙΑΙΑ ΠΗΓΗ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Από τον Παναγιώτη Δ. Αναγνώστου

Κατά την Ελληνική Μυθολογία, ο Ήλιος είχε επτά γιούς και επτά θυγατέρες, τον Όχιμον, Κέρσαφον, Αστίν, Μάζαρα, Τενάρη, Τριόπαν και Κάνδαλο. Θυγατέρες δε την Μερόπη, Ηλία, Αίγλη, Φοίβη, Λαμπετεία, Αιθερία και Διοξίππη καλούμενοι Ηλιάδες.

Οι Ηλιάδες ήταν άνθρωποι μορφωμένοι και αναλόγως προς την Ηλιακή καταγωγή τους, φυσικής και νοητικής καταστάσεως, ασφαλώς δε και μεμυημένοι στα υψηλού επιπέδου λειτουργούντα Μυστήρια, με αισθήσεις και δικαιώματα ανάλογα της θείας προελεύσεώς τους και Ηλιακής πνευματικής αξίας Μυσταγωγών.

Σαν τέτοια τα παιδιά του Ήλιου γνώριζαν κάθε εσωτερική και εξωτερική αστρολογία και δίδασκαν αναλόγως το ανθρώπινο γένος. Εξυπνότερος από όλα τα παιδιά του Ήλιου ήταν ο Τενάρης, τον οποίον από φθόνο “εφόνευσαν” οι άλλοι άρρενες αδελφοί του. Μόλις ανακαλύφθηκε το γεγονός αυτό, οι φονείς άλλαξαν πατρίδα... Εδώ κάποιος συμβολισμός αναγεννήσεως υποχρυσύεται και δεν πρόκειται περί πραγματικού φόνου αλλά κάποια μυστική μεταμόρφωση-διαφοροποίηση.

Έξλημμα είναι αδύνατο να διέπραξαν οι Ηλιακές συνειδήσεις-Μυσταγωγοί, οι οποίοι απ’ την Ελλάδα μετέβησαν στην Αίγυπτο προ του κατακλυσμού. Εξ’ αυτών ο μεν μάζαρ μετέστη στη Λέσβο, ο Κάνδαλος στην Κω, ο Αστίν στην Αίγυπτο, όπου έχτισε την Ηλιούπολη στο όνομα του πατέρα του Ήλιου, όπου ίδρυσε Μυστήρια και edίδαξε τους Αιγυπτίους Αστρολογία, εκ των οποίων προήλθαν κατά πάσα πιθανότητα τα μετέπειτα αιγυπτιακά συγγράμματα. Έκτοτε η Ιστορία αυτών και τα πειστήρια μετά της Αστρολογίας διασώθηκαν μόνον εις την Αίγυπτον, η οποία Αίγυπτος έκτοτε θεωρείται ως ιστορική αφετηρία των Μυστηρίων και της Αστρολογίας, αγνοηθέντων των μυθολογικών πηγών έρευνας προς αποκατάσταση της αληθείας.

Ετσι οι Αιγύπτιοι μετά τον κατακλυσμό, οίξειοποιήθηκαν ιστορικά, την καταγωγή των Μυστηρίων και της Αστρολογίας, επειδή για τους Έλληνες δεν απέμειναν αποδείξεις, πλην της συμβολικής και μη προσεχθείσης από τους Ιστορικούς εφευρητές Ελληνικής Μυθολογίας, η οποία αποτελεί τη διασωθείσα Θεουργία και ιστορία των προ του κατακλυσμού και κατόπιν των λειτουργησάντων κανονικών Μυστηρίων.

Κατά τον χρόνον τούτον, οι Αθηναίοι έχτισαν την Σάαν, πόλη της Αιγύπτου, όπου εισήγαγαν και την λατρεία της Αθηνάς, γεγονός το οποίο παρέμεινε αναπόδεικτο, για τους προεχθέντας λόγους.

Μεταγενέστερα δε, επειδή ο Κάδμος μετέφερε τα γράμματα στην Ελλάδα από την οποία, προ-κατακλυσμού μεταφέρθηκαν στην Φοινίκη, νομίσθηκε από τους μετά τον κατακλυσμό Έλληνες, ότι τότε για πρώτη φορά είδε τα γράμματα η Ελλάδα, μη γνωρίζοντες περί των προ του κατακλυσμού προγόνων τους και της πνευματικής ακμής τους. Ιστορικά και με άγνοια της Μυθολογίας μας τα προεχθέντα φαίνονται απίθανα.

Ομως, μήπως σε σχέση με τις πληροφορίες της Μυθολογίας είναι αληθινά; Μήπως είναι αληθινά επειδή βρίσκονται ικανές αποδείξεις, όπως ότι βρέθηκαν στην Αίγυπτο αρχαιότερες πόλεις, με ελληνικά ονόματα; Μήπως ο Γάλλος γλωσσολόγος Ντυσώ είχε δίκιο για την προέλευση της γραφής;

Ας συνεχίσουμε όμως την πορεία των Ηλιάδων. Ο Τριόπας διεκπαιρεώθηκε στην χαρά και εξ' αυτού του γεγονότος ονομάσθηκε Τριόπιο το αγρωθήρι στο οποίο εξήλθε και διέμεινε.

Τέλος τα υπόλοιπα παυδιά του Ήλιου έμειναν στην Ρόδο επειδή δεν μετείχαν στο θάνατο (τη μεταμόρφωση) του αδελφού τους και κατοικήσαντες στην Ιαλυσία έχτισαν την πόλη Αχαιία.

Πολλοί τόποι ονομάζονται έτσι, μεταξύ των και ο λόφος του Καρύστου. (Ετυμολ. της λέξεως Αχαιία, επίθετο της Δήμητρος στην Αττική Αχαιή. Θεομορφία κατά τη γιορτή της Θεάς Δήμητρος- (Λεξ. Ανθ. Γαζη).

Εβασίλευσε δε ο πρεσβύτερος Όχιμος, την κόρη του οποίου νυμφεύθηκε ο αδελγός του Κέρχαφος με την οποία γέννησε τρεις γιούς, τον Λίνδο, τον Ιάλυσο και τον Κάμιο ρο, ιδρυτές των τριών ομώνυμων πόλεων, εκ των οποίων ο Πίνδαρος ονομάζει την Ρόδον Τριόπολη.

Κατά την εποχή του Πινδάρου, κατεποντίσθη η πόλη Αχαιία, η οποία τότε λεγόταν Κύρβη και βρισκόταν προς το μέρος του Ιαλύσου. Αυτή την περίοδο φεύγοντας ο Δαναός διεκπαιρεώθηκε

στην Αίγυπτο όπου αργότερα μετέβη εκεί και ο Κάδμος, ερχόμενος από τη Φοινίκη και δημιουργήσε μιζρή αποικία στην Ρόδο.

Ο Ησίοδος παραπλανήθηκε από το ιερατείο της Αιγύπτου και κατά πάσα πιθανότητα συσκοτίσε την Ελληνική Ιστορία και λέγει: "Σχεδόν πάντα τα ονόματα των Θεών εξ' Αιγύπτου εγνώρισε η Ελλάδα", ενώ συνέβη το αντίθετο και δεν είναι αλήθεια ότι ο Κάδμος, Αίγυπτος, Δαναός, Κέκρωψ, Ίναχος, Ηρακλής, Περσεύς και Διόνυσος προέρχονταν από άλλου και δεν ήσαν γηγενείς και αυτόχθονες Έλληνες, όπως μας περιγράφει ο Πίνδαρος, επί τη βάσει των όσων υπό του Ομήρου και Ησιόδου σωζομένων περί των Μακάρων νήσων στις οποίες διέμεινε ο Κάδμος. Εξ των ανωτέρω καταφαίνεται, ότι μια προσεκτικότερη μελέτη των σωζομένων της Ελληνικής Μυθολογίας, εκτός του βαθύτερου συμβολικού περιεχομένου τους, μπορεί να αποδείξει και να φωτίσει, περισσότερο τη μακρινή ιστορική πηγή και αξία του πρωτοελληνικού πνεύματος και πολιτισμού.

Και εμέ, εκτιμώ ότι ο Ελληνικός λαός είναι αυτός που εκπολίτισε όλον τον κόσμο στον πλανήτη μας, ακόμη και αυτούς τους Ουσίτες, Σουμμέριους, Βαβυλωνίους και Αιγυπτίους μη εξαιρουμένων.

Ο πρωτοελληνικός λαός είναι αυτός που έδωσε τα πάντα εις τον πλανήτη Γη και κυρίως Γλώσσα (γράμματα), πολιτισμό, φιλοσοφία, φως και θεολογία, δια της κατ' Ομηρον γλώσσης των Θεών.

- Πηγαί:

- Ησίοδος: 0.371

- Ομήρου: Οδύσσεια

Αθ. Σταχειρίτου: Ωρεγία.

- Εγκυκλοπαίδεια Ηλίου γρ. Άλφα "Οι Οργιστοι", 1Α Τόμος.

- Παπα. Αθηναγόρας: Η πρωτοελληνική μήτηρ των γλωσσών του Αρχαίου Κόσμου.

- Διδώς καλλιέργη: Οι δώδεκα Θεοί του Ολύμπου.

- Γ. Σέττου: Μυαθηριακές Παραδόσεις.

- Οβιδίου: Μεταμορφώσεις.

ΛΟΓΟΙ ΣΟΦΟΙ

Η μορσιζή είναι μια αποξάλυψη υψηλότερη από κάθε σοφία και από κάθε φιλοσοφία... Όποιος εισδύει στο νόημα της μορσιζής μου, θα λυτρωθεί απ' όλη την αθλιότητα όπου σέρονονται οι άλλοι άνθρωποι.

Μπρετβεν («Νέα Εστία», Τόμος ΚΖ, σελ 748)

Οργώνει ο πόνος τη ζωή
και σπέρνει ο νους κι' η γνώση.
Χαράσιπον πώχει υπομονή
σοδείά να χαμαρφώσει.

Κλαύδιον Μαυρίνα («Μικρές αλήθειες», Αθήνα 1946)

Η χειρότερη αδικία είναι να δείχνεσαι δίκαιος χωρίς να είσαι.

Πλάτων (Πολιτεία 361α)

«Εαυτάτης αδικίας είναι δοκείν δίκαιον είναι μη άντα»

Ο ερευνητής της Αλήθειας πρέπει να είναι πιο ταπεινός κι από τη σκόνη... Μονάχα έτσι, κι όχι αλλιώς θα έχει μια λάμψη της αλήθειας.

Μαχαίρια Γκάντι (Αυτοβιογραφία του Μ. Γκάντι, 1931)

Μέσα στον πόνο υπάρχει κάποια υψηλή αρχή του βίου.

Φ. Μ. Ντοστογιέβσκι («Εγκέλημα και τιμωρία»).

Μακάριος ο άνθρωπος
που ξέρει να καταφρονεί τη δύναμη
την υλική κι έχει υψωμένα
τα μάτια του στον ουρανό.

Σωτήρης Σζίτης («Ν. Εστία», 1938, σ. 217)

«Ψυχής Ιατρείον»

(Την επιγραφή αυτή αντικρύζει ο επισκέπτης πάνω από την είσοδο της περίφημης βιβλιοθήκης της ιερής μονής του Αγίου Ιωάννου του Θεολόγου, στην Πάτμο)

Δεν υπάρχει για σένα παρὰ μια μονάχα εντολή: έσο αγνός.

Φρειδερίκος Νίτσε

Αγάπα ό,τι έπλασε ο Θεός
και γάμε το τραγούδι.

Γεωργ. Χατζής (Γιαννιώτης ποιητής, «Νέα Εστία», 15/4/1930

Ό,τι δεν είναι όμορφο
ω! να μη μου το λες.

Γεωργ. Χατζής (Ο.π)

Εάν ο άνθρωπος μισεί τον αδελφόν αυτού, σημαίνει ότι κατέχε-
ται υπό πονηρού πνεύματος.

Άγιος Σιλβανός ο Αθωνίτης (Άρχιμ. Σωφρονίου «Ο άγιος Σιλ. ο Αθ., σελ. 125)

Η ΜΑΝΤΙΣΣΑ

Του Δημοσθένη Βουντού (1879 - 1958)

Ερμηιά έξω, αν και νορίς άζόμα. Τα σπία τα μεγάλα, τα μέγα-
ρα, λλειστά, κατάλλειστα. Οι λαυνοδόχοι τους, σα λαυνοί δίχως
κεφάλια υψώνονταν, και στους κήπους τους τα ψηλά δέντρα εσάλευ-
αν αργά. Και μαζί και ξεχωρά, σα να κούλωναν τα μέγαυα και τους
πυκνούς κήπους με τα σύματά τους, οι τηλεγραμμοί σπύλοι, οι σκε-
λετοί των πεθαμένων δέντρων, έμεναν ακίνητοι. Μα σαν κάτι να
περιμέναυ.

Βρυζόλακες χαμένον, πεθαμένων δέντρων, μου φάνησαν, και τα
σύματά τους για χορδες οργάνου, διζού τους οργάνου, τεράστου.
Και μ' αυτό το όργανο χορδόντας το, σε κάτι ώρες μυστικές της
βαθείας νύχτας, θαέσαν τραγουδιστά, στα δέντρα των κήπων τα
γιγάντια, και στ' άλλα απ' έξω, ποια τύχη να περιμένει γρήγορα ή
αργά...

Και πάνω απ' τα μέγαυα τα κατάλλειστα, τους κήπους, σύννεφα
σκεπάσαν τον ουρανό, σύννεφα άσπρα, γ' ένα μαύρο μαζού, μαζού,
που πίσω κρυμμένη ή σελήνη φώτιζε θαυτή.

Με πείραξε εκείνη ή μοναξιά και ή σκέψη, και τραβήχτηα απ'
τα γυαλιά του παρθένου μέσα, κητώντας πάλι τη συντροφιά πούχα
αφήσει.

Αυτή, ή συντροφιά μου, καθόταν κοντά στο τζάκι, που έβιασε με
τον τρόπο τον παλιό, ξύλα, κούτσουρα, και διηγόταν όνειρα πούχαν
βγεί, οράματα, προαισθήσεις και άλλα τέτοια διάφορα. Και όλα
κακά, τόνά πιο κακό απ' τ' άλλο. Σα να διρούσαν εκεί, στο μέρος
εκείνο το έξοχικό, και στο βράδυτο χειμωνιάτικο, να διρούσαν από
φύση.

Και γ' αυτό είχα τραβήχτει απ' αυτούς, πεθαμένος απ' τις διη-
γήσεις τους αυτές, και κήτησα να ηρωτάσω κοιτάζοντας έξω, τα
πλούσια σπία και τους μεγάλους και πυκνούς κήπους τους. Αλλά
και κει...

Και πήγα πάλι κοντά τους, αν γ' επιθυμούσα νάφευγα καλύτερα,
και να βρεθώ μέσα στην πόλη, μέσα στην κίνηση, στη ζωή.

Όλοι την ώρα κείνη άκουγαν με προσοχή τον ιδιοκτήτη της έπαυ-
λης Χρήστο Στεφανόπουλο, που μας φιλοξενούσε, να διηγείται

ζάτι...

Και η φωτιά στο τζάκι έζαιε τα ξύλα, χοντρά ξύλα, τριζοβολούσε, πετούσε σπίθες...

Στάθηκα όρθιος κι' άκουσα κι' εγώ. Κ' έλεγε ο Στεφανόπουλος:

- Αυτή η υπηρετριά μας η Κατερίνα πέφτει μια μέρα άρρωστη από μενιγγίτη.

Φέραμε γιατρούς, ο κάθε ονομαστός γιατρός της Τριπόλης ήρθε και την είδε. Μα όλοι τα ίδια είπαν, πως δεν είχε καμιά ελπίδα ζωής. Δε θα ζούσε. Την είχαν αποφασίσει.

Αυτή παραμιλούσε, παραμιλούσε. Και παρακαλούσε, άλλοτε το Θεό, να την αφήσει να ζήσει ακόμα. Κ' έπειτα την ακούσαμε να λέει, σα νάχε λάβει απάντηση, ότι θα ζήσει, θα ζήσει ακόμα, και δεν της είχε έρθει ο καιρός να πεθάνει. Και τότε γελαστά, καθαρά, καθαρά.

Αυτά έλεγε η Κατερίνα, μα εμείς πιστεύαμε σε ό,τι είχαν πει οι γιατροί, πως δεν είχε καμιά ελπίδα ζωής. Και όμως έζησε. Άλλ' έλεγε πως τον τάδε χρόνο, τον τάδε μήνα και ημέρα, θα πέθαινε!

Γι' αυτό, τι δεν έκανε ο πατέρας και η μάνα μου έπειτα να της το βγάλουν απ' το νου, σε τι γιατρούς την πήγαν, μα τίποτα δεν κατόρθωσαν. Αυτή τα ίδια:

- Τον τάδε χρόνο, τον τάδε μήνα και ημέρα, θα πεθάνω!

Της τόχαν πει, αυτό, της τόχαν ορίσει άνωθεν!

Μια αλλαγή όμως άλλη, μεγάλη, τεράστια, είχε γίνει στην Κατερίνα, και φάνηζε αυτή η αλλαγή όταν ακόμα ήταν στο κρεβάτι, σε άναρρωση όμως.

Άρχισε να λέει πού βρισκόταν ο πατέρας μας που ήταν έξω, τι φωνίζει, κι' άλλα πολλά. Και όπως έλεγε, γινόταν ό,τι είχε πει, πως αγοράζει, ήταν αληθινά. Έλεγε και την ώρα που θα ερχόταν.

Τάπαμε στον πατέρα μας, και κείνος, αφού την εξέτασε, μας είπε ότι η Κατερίνα παθαίνει υπνωτισμούς, αυτούπνωπίζεται.

Και δεν έλεγε μόνο για τον πατέρα, έλεγε και για τους συγγενείς και φίλους, τι έκαναν στο σπίτι τους, σα νάταν από κάποια μεριά χουφτή και τους έβλεπε τι έκαναν κείνη την ώρα. Και όπως τότεγε, έτσι ήταν.

Και όταν μιλούσε για τέτοια, μόνον η έκφραση των ματιών της άλλαζε...

Κλεισμένες επιστολές μπορούσε να διαβάσει. Δεν ήξερε γράμματα διόλου, αλλά έλεγε τα ψηφία σπύλαβιστά. Τόχαμε δοκιμάσει όχι μια και δυο φορές.

Μα τι να πρωτοθυμηθώ, τι να πρωτοθυμηθώ! Είναι πολλά.

πολλά.

Ένα βράδυ τρώγαμε. Η Κατερίνα ήταν εκεί, όρθια πίσω μας. Ξαφνικά, την ακούσαμε να γελά. Ο πατέρας μας, που κατέλαβε πως είχε η Κατερίνα υπνωτιστεί, στρέφεται και τη ρωτά:

- Τι βλέπεις, Κατερίνα;

- Ο κύριος Αναγνωστόπουλος τρώει γιατί χόρτα μαζουρά και γρηγόρα. Θέλει νάρθει στον Νιζολάκη να δει αν έχουμε νέα...

Και ύστερα από παύση συνεχίζει:

- Να, παίρνει το καπέλο του, να κλειδώνει το σπίτι του, κατεβαίνει, έρχεται...

Θα χτυπήσει την πόρτα... Τη χτυπά...

Κι' ακούσαμε το χτύπο της πόρτας μας. Ήταν αυτός.

Ο Αναγνωστόπουλος, φίλος του πατέρα μας, στην Τρίπολη, παρακολουθούσε τους υπνωτισμούς της Κατερίνας...

Εργάτες, που έσκαβαν θεμέλια χανιού, βόηζαν σκελετό ανθρώπου. Θάχε χρόνια πολλά εκεί θαμμένος, γιατί δε βρέθηκε κοντά του παρά ένα σελάχι με μπρούτζινα καρφιά, που σχηματίζουν τ' αωχικά ονόματος Γ.Τ.

- Ποιος νάταν αυτός; έλεγαν όλοι.

Και φαινόταν καθαρά, για νάνε και θαμμένος, είχε γίνει δολοφονία. Το σελάχι έδειχνε πως θα φορούσε φουστάνελλα. Αλλά ποιος ήταν;

Όλοι για ήξεραν την Κατερίνα και τα θαύματά της, και βάλλανε τον πατέρα μου να τη ρωτήσει. Κι' αυτή υπνωτίστηκε...

Και είπε όχι μόνο τ' όνομά του, Γιώργης Ταμπουρτζής, αλλά και τη σκηνή της δολοφονίας του, σα να ξαναζωντάνευε εμπρός της, είπε πως έγινε, πως τον χτύπησαν, σα να την έβλεπε.

Τον είδε να μπαίνει στο χάνι. Δυο βουρζόντουσαν μόνον εκεί. Ο Ταμπουρτζής έφαγε, κ' έπειτα ελήρωσε. Αλλά για να πληρώσει, φάνηκε πως είχε πολλά λεφτά μαζί του, είκοσι χιλιάδες. Στη στιγμή, οι δυο συνεννοήθηκαν. Και σέρνοντας τα μαχαίρια τους του επετέθηκαν. Του ενός το μαχαίρι του έσπασε κ' ένα πλευρό...

Κ' έτσι ήταν, τόνα πλευρό του σκελετού είταν σπασμένο.

Και δεν τάλεγε απλά, όπως είπα, αλλά σα νάβλεπε, έβλεπε τη σκηνή της δολοφονίας, που, όπως φαινόταν, ξαναζωντάνευε στα μάτια της. Σα νάταν παρμένη, ζωγραφισμένη γάπου, για να μπορούν να τη δουν όπως και κάθε άλλη σκηνή, να τη δουν τα εσωτερικά μάτια, εκείνα που έχουν τη δύναμη να σχίζουν και να περνούν τα μυστήρια...

Ο Γιώργος ο Ταμπουρτζής ήταν εισπράκτορας του Δημοσίου,

ίσως, και είχε εισπράξει είκοσι χιλιάδες δραχμές. Κ' έπρεπε να τις παραδώσει στο Ταμείο, εκείνη την ημέρα. Αλλ' ούτε κείνη φάνηκε, ούτε την άλλη. Είχε χαθεί. Είπαν τότε: καταχράστηκε τα χρήματα που είχε εισπράξει, κ' έφυγε για την Αμερική.

Τους κακούργους τους έπιασαν, αλλά είχαν περάσει απάνω από τριάντα χρόνια, και τους άφησαν ελεύθερους...

Τώρα θα σας διηγηθώ κ' ένα διζό μας. Πώς πήραμε βαθμό μεγάλο σε διαγωνισμό. Ήμουν μαθητής της τετάρτης του Γυμνασίου, και είχαμε διαγωνισμούς. Γυμνασιάρχης ήταν ο Γεραρής. Θα μας έδινε αρχαίο συγγραφέα που δεν είχε διδαχθεί το έργο του κατά το σχολικό έτος. Τι να κάνουμε, εγώ και ο αδελφός μου; Η σκέψη μας πήγε στην Κατερίνα, ότι αυτή μπορούσε να μας βοηθήσει να μάθουμε το συγγραφέα και το θέμα. Και το βάλουμε μπρος.

Παρακαλέσαμε τον πατέρα μας να ρωτήσει την Κατερίνα. Κι αυτός edέχτηκε.

Ήταν νύχτα και η ώρα περασμένη. Η Κατερίνα υπνωτίστηκε...

Μας είπε πως ο Γεραρής είχε στο δωμάτιο του ύπνου κ' ετοιμάζεται να πλαριάσει.

Τον ρώτησε γι' αυτό που ρωτούσαμε και της είπε ότι αυτό που ζητούσαμε ήταν επάνω στο γραφείο του, μ' ένα φάλλο τσακισμένο. Αυτό ήταν το θέμα.

Εμείς της είπαμε να διαβάσει ένα - ένα γράμμα του αλφαβήτου, που έγιναν οι λέξεις: Λυσίας κατά Θεομνήστου.

Υστερα απ' αυτό, αγοράσαμε το Λυσία, γιατί δεν τον είχαμε, και το θέμα μας το μετέφρασε φίλος μας καθηγητής της φιλολογίας.

Αλλά δε μας έφτανε που τόχαμε μεις, τόχαμε και σε συμμαθητές συγγενείς μας, και το αντίγραφαν.

Και ήρθε η ημέρα των εξετάσεων. Και να κ' αζούμε αυτό που μας είπε η Κατερίνα!

Δεν ζητήθηκε όμως μυστικό. Τόχαμε στο γυμνασιάρχη, και ο καιμένος ο Γεραρής παρ' όλογο να τρελαθεί...

Αλλ' η Κατερίνα ύστερ' από λίγο καιρό θέλησε να φύγει, να πάει στο χωριό της. Ήθελε να πάει εκεί, είτε, γιατί πλησίαζε ο καιρός που της έχει οριστεί άνωθεν να πεθάνει.

Προσπάθησαν οι γονείς μας να την εμποδίσουν, αλλά' εστάθηκε αδύνατο, η Κατερίνα επέμενε να πάει στο χωριό της. Και δεν είχε εκεί ούτε μάνα, ούτε πατέρα, αλλά' ήθελε εκεί να τελειώσει τις ημέρες της, όπως της είχαν ορίσει άνωθεν, έτσι έλεγε.

Αναγκάστηκαν να την αφήσουν να φύγει. Ο πατέρας θα τη συνόδευε ως το χωριό της, που ήταν το χωριό Λάσπη του Καρπενησιού.

Πριν φύγει όμως, πήρε παρόμερα τη μάννα μου και της είπε να μην πάρει άλλη υπηρετρία στο σπίτι, αν θέλει το καλό του σπιτιού της, γιατί, αν πάρει, θα πέσει μεγάλο καζό. Άλλο απ' αυτό δεν έβγαζε...

Ο πατέρας μου, που τη συνόδεψε ως το χωριό της, διηγήθηκε γιατί γύρισε η Κατερίνα εκεί και παρακάλεσε τον αστυνόμο να την παρακολουθήσει, για να δει αν θα γίνει αυτό που έλεγε, ότι είχε οριστεί ο χρόνος, ο μήνας και η μέρα άνωθεν, που θα πέθανε.

Κ' έλαβε ο πατέρας μου μια μέρα επιστολή απ' τον αστυνόμο, που τούλεγε ότι η Κατερίνα, μόλις ήθελε η μέρα που είχε οριστεί άνωθεν, επλάγιασε στο χορβάτι, σταύρωσε τα χέρια της, και πέθανε.

Και δεν ήταν μεγάλη, - μισή, ως δεκαεπτά, δεκαοχτώ χρονών...

Οι γονείς μου δενε πήραν άλλη υπηρετρία. Μα ύστερ' από μήνες που επέστρεψα στις διακοπές απ' την Αθήνα στην Τρίπολη, βρήκα υπηρετρία στο σπίτι μας.

Ήταν ένα δραστηριομένο κορίτσι, που το βρήκαν στο ιδρύμα... Γόχαν ρωτήθηκε για να κοιμηθεί ένα βράδυ, αλλ' έπειτα το λυπήθηκαν και το ρώτησαν...

Μια βραδιά, την αδελφούλα μου τη Λώτη, που θάταν εφτά χρονών, την πήρε ο ύπνος καθώς έπαιζε στον καναπέ με την κουζίνα της.

Η μητέρα μου είπε τότε στην υπηρετρία να την πάρει στα χέρια της χωρίς να την ξυπνήσει και να την πάει στο χορβάτι της.

Και αυτό έγινε. Η υπηρετρία πήρε τη Λώτη στην αγκαλιά της και προχώρησε για το δωμάτιο του ύπνου των παιδιών, και πίσω η μάννα μου με τη λάμπα στο χέρι.

Εγώ δεν ήμουν στο σπίτι εκείνη την ώρα, ήταν όμως ο αδελφός μου ο Γεώργιος.

Κάτι διάβαζε αυτός, όταν πετιέται τρομαγμένος από ένα βρόντο, πέσιμο και σπαρακτική φωνή, φωνές...

Έτρεξε και είδε τότε τρομαρό θέαμα. Τη μάννα μου, κατεβασμένη αργετιά σκαλοπάτια της μεγάλης σκάλας του σπιτιού, να προσπαθεί, φωνάζοντας σαν τρελή, να σηκώσει τη Λώτη, την αδελφούλα μας. Μα η Λώτη ήταν νεκρή. Της είχε σπάσει το κρανίο.

Η υπηρετρία, αντί να πάει αργιότερά προς το δωμάτιο της μισοχής, πήγε δεξιά προς τη σκάλα, κι έπεσε...

Ξενόγλωσσα αξιώματα και παροιμιακές φράσεις

Amicus plato, sed magis amica veritas

(Φίλος ο Πλάτων, αλλά φιλικότερη η αλήθεια)

Αξίωμα που ελήφθει εκ του «Αριστοτέλους βίος» του Αμμωνίου. Χρησιμοποιείται εις τας επιστημονικάς και φιλοσοφικάς συζητήσεις και σημαίνει ότι μία γνώμη για να γίνει αποδεκτή, πρέπει να είναι σύμφωνη προς την αλήθεια και όχι διότι υποστηρίζεται υπό ενός προσώπου κύρους.

Aurea mediocritas

(Χρυσή μετριότητα)

Φράση του Οράτιου («Ωδαί», II, 10,5) που δηλώνει ότι μία μέση κατάσταση πρέπει να προτιμάται.

Chi va piano, va sano

(Όποιος προχωρεί βραδέως, προχωρεί ασφαλώς)

Ιταλική παροιμία που συνιστά υπομονή και επιμονή εις τον κύριο σκοπό που κανείς επιδιώκει.

Homo homini lupus

(Άνθρωπος άνθρωπου λύκος)

Σζέχη του Ρωμαίου ποιητή Πλάτου (Asinaria, II, 4, 88) που επαναλήφθηκε από τους Άγγλους φιλόσοφους Βάκωνα και Χόμπες. Δηλώνει ότι εις τον κόσμο οι άνθρωποι υποβλέπουν ο ένας τον άλλο, στερούμενοι παντός συναισθήματος φιλανθρωπίας και καθοδηγούμενοι από το ατομικό συμφέρον.

Natura non facit saltus

(Η φύση δεν κάνει άλματα)

Επιστημονικός αφορισμός που διατυπώθηκε από τον Γερμανό φιλόσοφο Λάμπιτς (Νέα δοξίμα, iv, 16)

Mens sana in corpore sano

(Νους υγιής εν σώματι υγιεί)

Αξίωμα του Ρωμαίου σατιρικού ποιητή Ιουβενάλη (Satires, x, 356). Χρησιμοποιείται για να δηλωθεί ότι η πνευματική και η σωματική

υγεία είναι αλληλένδετα και υποβοηθούνται αμοιβαίως.

Panem et circenses

(Αρτον και θεάματα)

Κατά του Ιουβενάλη (Satires, 8, 81), οι Ρωμαίοι κατά τους χρόνους της παρακμής των δεν εζήτησαν τίποτε άλλο, παρά μόνο άρτο και θεάματα δωρεάν. Λέγεται επί πολιτικής εξαθλιώσεως ενός λαού, όταν αρξείται εις εφήμερους απολαύσεις που παρέχονται υπό των αρχόντων, για να διασπάται η προσοχή του από την κακή κατάσταση των πραγμάτων της πολιτείας.

Res sacra miser

(Πράγμα ιερό ο δυστυχής) (Σενέκας, Epigr. 4) Δηλαδή οφείλουμε να σεβόμαστε τους δυστυχείς ανθρώπους.

Summum jus, summa injuria

(Ύψιστο δίκαιο, υψίστη αδικία)

Φράση του Κικέρωνα (De officiis, 1, 10, 33), όταν γίνετο βαθμιαία μεταστροφή του Ρωμαϊκού Δίκαιου, από της αρχαίας ανστηρότητας προς λύσεις επιεικέστερες. Δηλώνει ότι προς πραγμάτωση της ουσιαστικής δικαιοσύνης, ενίοτε απαιτείται εγκατάλειψη του ξηρού γράμματος του νόμου.

Verba volant, scripta manent

(Τα λόγια πετούν, τα γραπτά μένουν)

Λατινική παροιμία που συμβουλεύει την αξία γραπτών αποδείξεων, παρά των προφορικών λόγων, που μπορούν να ανακληθούν.

Bis dat qui cito dat

(Δις δίδει ο ταχέως δίδων)

Μία χάρη, όταν θέλεις να την χάσεις και μπορείς.

χάψε την, διπλή την έχεις, όταν δεν αργοπορείς

(Γνωμικό δίστιχο)

Errare humanum est

(Το πλανιάσθαι ανθρώπινο)

Φράση του μεγάλου Πατέρα της Λατινικής Εκκλησίας αγίου Γερωνύμου, (331 - 420 μ.Χ.)

Maxima debetur puero reverentia

(Μέγιστος οφείλεται εις τον παῖδα σεβασμός

Γνωμικό του Ιουβενάλη (Satires, XIV, 47) για την προσοχή που απαιτείται στη συμπεριφορά μας προς τα παιδιά.

O fortunatos nimium, sua si bona norint, agricolas

(Ω, τους ευτυχεστάτους γεωργούς, εάν εγνώριζαν τα αγαθά τους)

(Βιργίλιου, «Γεωργικά», II, 458)

Υπάρχει και ένα σχετικό απόσπασμα του ποιητή Μένανδρου:

«Τὸ χωράφι για όλους τους ανθρώπους, είναι δάσκαλος της αρετῆς και της ελεύθερης ζωῆς» (Anthol. Στοβαίου Ns. 5)

(Ἀρετὴ ἐστὶν ἀρετῆς καὶ βίον διδάσκαλος

ελευθέρου τοῖς πᾶσι ἀνθρώποις ἀγρός)

Τα ηρωικά λόγια που ἔγραψε ὁ Σωτήρης Σζίπης πάνω στον τάφο του Παλαμά, στην περίοδο της κατοχῆς:

«Θα σε γλάρουνε μια μέρα

οἱ ἴδιοι αὐτοὶ ποὺ μᾶς σκωτώνουν,

έναν ένα,

σαν ξυπνήσουν απ' τη νύκτα τους...»

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΘΕΟΣΟΦΙΑ

*Διάλεξη της αείμνηστης συγγραφέας και ποιήτριας
της Παγκόσμιας Θεοσοφικής Εταιρείας
Αννας Μπέζαντ (1847 - 1933)*

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Η Θεοσοφία έρχεται λοιπόν στον κόσμο σε παντατοφόρος ειρήνης. Γιατί λοιπόν εμείς θέαμε να φιλωνιζούμε; Ο Θεός είναι το κέντρο και απ' όποιο σημείο της περιφέρειας και νάναι μπορείτε να πάτε προς Εξείνόν. Σε τούτη την προχωρητική πορεία ο καθένας παίρνει διαφορετικό δρόμο από τον άλλον για να φτάσει στο σκοπό ανάλογα με το σημείο που ξεκίνησε ο καθένας. Το ίδιο είναι και με τις διάφορες θρησκείες. Όλες είναι δρόμοι που πάνε στο Θεό.

Αν θέλετε να πάτε στο Μαντράς, μπορεί να ξεκινήσετε απ' όποιο από τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα θέλετε, να χρησιμοποιήσετε διαφορετικούς δρόμους, αλλά στον ίδιο τόπο θα συναντηθίτε.

Μια από τις παλαιότερες θρησκείες του κόσμου λέει:

«Η ανθρωπότητα έρχεται σε μένα από πολλούς και διάφορους δρόμους, όποιος όμως κι αν είν' ο δρόμος απ' όπου έρχεται ο κάθε άνθρωπος, τον θαλωσολίζω, γιατί όλα τα μονοπάτια δικιά μου είναι».

Η νεώτερη θρησκεία είπε κι αυτή:

«Δεν υπάρχει καμιά διαφορά ανάμεσα στους προφήτες».

Είπε ακόμα:

«Οι δρόμοι που πάνε στο Θεό είναι τόσο πολλοί όσες είναι κι οι αναπνοές των «ψιών του ανθρώπου».

Οι άνθρωποι δεν είν όμοιοι μεταξύ τους. Κείνο ποίνα για τον έναν τροφή και του περνάει την πείνα του γι' άλλους δεν είναι ούτε απλό τονωτικό. Αφίστε τον καθένα να παίρνει τον "άρτο της Ζωής" με νόμο και τη μορφή που τ' αρέσει. Λογής λογής σταμνιά τραβούν νερό απ' το ποτάμι, μα το νερό που γέμισε τα σταμνιά είναι το ίδιο κι ας έχει τη φόρμα του σταμνιού που γέμισε. Αφίστε τον καθένα να πίνει το πνευματικό νερό από το σταμνί που προτιμάει και που συμβολίζει την πίστη του. Ο ένας πίνει από το χαριτωμένο τον ελληνικό τον αμφορέα, ο άλλος από τον αιγυπτιακό με τις αντηρότερες γραμμές. Ο ένας μπορεί να μεταχειριστεί τη χρυσή τη σκαλιστή την

ζούπα την αυτοκρατορική, άλλος πίνει από ξηριάνον χούφτα. Τι σημασία έχει το δοχείο; Το διαρασμένο το λαρύνγι το ίδιο θα δροσιστεί από το ζωοποιού νερό.

Γιατί να φιλονεικούμε για το σχήμα και για το υλικό του δοχείου αφού το νερό της ζωής είναι το ίδιο μέσα σ' όλα τα δοχεία.

Αυτή είναι λοιπόν η θέση που κρατάει η θεοσοφία στον κόσμο το θρησκευτικό. Υποστηρίζει πως όλες οι θρησκείες είναι καλές και πως από την κάθε μια τους έχουμε να μάθουμε. Ότι πρέπει να χρησιμοποιούμε τις διαφορές που έχουνε μεταξύ τους περισσότερο για να πλουταίνουνε τις διζές μας τις συλλήψεις παρά για να τις πολεμήσουμε(...)

Η σκέψη, η ζωή, το αίσθημα θεωρούνται από μερικούς επιστήμονες πως είναι τα παράγωγα ορισμένων οργανωμένων συστημάτων της ύλης, για μας όμως αυτά όλα είναι η ίδια η αιτία της ύπαρξης των οργανωμένων υλικών συστημάτων.

Η θείκη Σοφία ξεκινά από πόλο αντίθετο από τον πόλο που ο Χάιζελ κάνει να ξεκινούν οι επιστημονικές θεωρίες που αναφέρονται στην εξέλιξη. Ο υπέροχος όμως επιστήμονας Σερ Ουίλλιαμ Κρούξ όταν πήρε την προεδρία της Βρετανικής Εταιρείας για την πρόοδο της επιστήμης, που ειδοσιεπά χρόνια πριν απ' αυτόν είχε ο καθηγητής Τύνταλ, εβεβαίωσε το αντίθετο από ότι είχε διατυπώσει ο προζάτοχός του. Ο καθηγητής Τύνταλ, εβεβαίωνε ότι θάπρεπε να μάθουμε να βλέπουμε μέσα στην ύλη την υπόσχεση και τη δυνατότητα όλων των μορφών της ζωής, ενώ ο σερ Ουίλλιαμ Κρούξ εδηλώσε κι αυτό με τη σειρά του ότι πρέπει να βλέπουμε πως η Ζωή είναι εκείνο που σχηματίζει την ύλη και της δίνει και μορφή. Τούτο το ίδιο πράγμα διδάσκει κι η θεοσοφία.

Μόνο χρησιμοποιώντας με τη σκέψη του τις δυνάμεις που του προσφέρει η Ζωή μπορεί να γίνει ο άνθρωπος κύριος του περσωμένου του, κ' έτσι αντί νάναι ένα απλό αχυράκι που το παρασέρνει το ρέμα του χρόνου, παραδαρμένο δω και κει από τ' αντιμάτιό, μπορεί να γίνει κύριος του εαυτού του, μπορεί να καταχτήσει τη φύση με την υποταγή, και με την γνώση να χρησιμοποιήσει αζώμα και τη φύση, που ήτανε μια φορά σκλάβος της. Λοιπόν η θεοσοφία, από φιλοσοφική άποψη, είναι ιδεαλιστική, γιατί βλέπει πως η ύλη είναι ένα απλό όργανο της Ζωής και ότι η σκέψη είναι δύναμη δημιουργική.

Αν αντιμετωπίσουμε τώρα μια άλλη περιοχή της ανθρώπινης σκέψης, την επιστήμη, βλέπουμε πως αυτή παρατηρεί τα γεγονότα, που όταν μπουν σε τάξη μας επιτρέπουν να βγάλουμε συμπεράσμα-

τα και πως απ' αυτά τα συμπεράσματα βγαίνουν νόμοι. Από το χάος των φαινομένων η επιστήμη ανασυγκροτεί τον κόσμο σε μια λογική τάξη. Η κυριότερη διαφορά ανάμεσα στη θεοσοφική επιστήμη και στη σύγχρονη είναι πως η τελευταία ασχολείται μόνο με ορισμένα κομμάτια από το σύνολο. Εξετάζει μόνο τα φυσικά φαινόμενα τούτου του κόσμου και άλλα γεγονότα τούτου του κόσμου και άλλα γεγονότα που τα γνωρίζουμε με διάμεσο τον εγκέφαλο και τις αισθήσεις. Γι' αυτόν όμως το λόγο τα συμπεράσματά της είναι μερικές φορές σφαλικά.

Η επιστήμη χρησιμοποιεί στις εργασίες της τις αισθήσεις, που τις δυναμώνει όπως ένα κάποιο βαθμό με τη βοήθεια πάρα πολύ λεπτών οργάνων. Όταν όμως βούλκεται προσηλά σ' ένα ψυχικό φαινόμενο, διατάζει να πάει πιο πέρα από ό,τι εκδηλώνεται μέσα στον εγκέφαλο για να εξηγήσει και αυτόν τον ύπνο και τις εκδηλώσεις τις γνωστές με το όνομα "υπνώσεις" (Trances).

Μερικοί, όπως ο σερ Ουίλλιαμ Κρούξ, παραδέχονται πως υπάρχει μια μεγαλύτερη συνείδηση διαφορετική απ' αυτήν που λειτουργεί με τη βοήθεια του εγκέφαλου. Ο σερ Ολίβερ Λόδτζ έφτασε στο σημείο να πει ότι η συνείδηση του ανθρώπου είναι σαν το καράβι που ταξιδεύει στον ωκεανό, μ' όλα τα πανιά του απλωμένα, κι ότι η αναλογία της συνηθισμένης συνείδησης με την ολική είναι η ίδια με την αναλογία του μέρους του καραβιού του βυθισμένου στο νερό, με το υπόλοιπο μέρος του. Αυτό όμως δεν είναι η ορθόδοξη επιστήμη και γι' αυτό πρέπει να παραδεχθούμε μια νέα μέθοδο αν θέλουμε να χουμε κάποια πρόοδο. Μόλο που η επιστήμη βαδίζει στον καλό το δρόμο, πολλά από τα φαινόμενα που μελετάει σήμερα είναι πάρα-πολύ λεπτά κι έτσι δε μπορούν να εξεταστούν ούτε από τις συνηθισμένες αισθήσεις ούτε κι από τα επιστημονικά όργανα, όσο λεπτά κι αν είναι.

Η εμπιστοσύνη που δίνουμε στην επίσημη επιστήμη είναι αντίθετη με πλαυότερες απόψεις. Όμως η επιστήμη δε θάδιωχνε ποτέ από τις τάξεις της ένα σερ Ουίλλιαμ Κρούξ, όσο ετεροδόξος κι αν είναι γι' αυτήν οι γνώμες του, βλέπει όμως με κάποια φρίκη τις έρευνες που αυτή δε συνηθίζει να κάνει. Η πραγματική τωρινή θέση της είναι απάνω κάτω η θέση κείνου του βοτανολόγου που μελετώντας ένα λωτό σε μια λίμνη θα ικανοποιόνταν με το να σχεδιάσει και να λογαριάσει με επιμέλεια τα σημεία των φύλλων του, που φαίνονται στην επιφάνεια του νερού, χωρίς να ενδιαφερθεί για το φυτό ολόκληρο, τους μίσχους και τις ρίζες του, που είναι κάτω από την επιφάνεια του νερού.

Η θεοσοφική επιστήμη θεωρεί πως ολόκληρο το σύμπαν είναι εκδήλωση της σκέψης σ' όλες τις καταστάσεις της ύλης. Η απόκρυφη επιστήμη βεβαιώνει πως υπάρχουν καταστάσεις της ύλης ολόένα και πιο ανιψωμένες, υλικά πολύ λεπτότερα και από τον αιθέρα της ορθόδοξης επιστήμης. Οι διάφορες αυτές καταστάσεις της ύλης διαπερνούν η μια την άλλη και συγκροτούν τουτό το απέραντο Σύμπαν, που σύμφωνα μ' αυτή την άποψη είναι υλικό και μπορούμε να το παρατηρήσουμε, να το μελετήσουμε και να το νιώσουμε.

Ο άνθρωπος βέβαια δεν περιορίζεται καθόλου στο φυσικό κόσμο. Η θεοσοφία βεβαιώνει ότι η ανθρωπότητα έφτασε σε τέτοιο σημείο της εξέλιξης της ώστε πολλά παιδιά της να μπορούν ν' αναπτύξουν και θα αναπτύξουν ολόένα και περισσότερες νέες αισθήσεις, που θα τους επιβλέψουν να μελετήσουν τα φαινόμενα μιας ύλης πολύ λεπτότερης από τη δική μας, κ' έτσι ν' ανακαλύψουν νόμους που είναι ακόμα απόκρυφοι. Οι ικανότερες αυτής της αντίληψης δε θα χρησιμοποιηθούνε μόνο με τη βοήθεια των πέντε σημερινών αισθήσεών μας, θα χρησιμοποιηθούνε και από άλλες αισθήσεις ακόμα, πολύ πιο δυνατές, πολύ πιο λεπτές, πολύ πιο ασθαντικές. Χάρη σ' αυτές η επιστήμη θα μπορέσει να πλατύνει το πεδίο των ερευνών της χρησιμοποιώντας τις ίδιες τις σημερινές μεθόδους της για την παρατήρηση και τον υπολογισμό. Το πεδίο της δράσης της θα είναι πολύ πλατύτερο και θα καταλήξει έτσι σε συμπεράσματα με πολύ υψηλότερο περιεχόμενο.

Τις παρατηρήσεις που κάμανε ως τώρα αυτοί που έχουν αναπτύξει και χρησιμοποιήσει τούτες τις λεπτότερες αισθήσεις, οι άλλοι μπορούνε βέβαια να μην τις παραδεχτούν για αληθινές. Μπορούν όμως να τις θεωρήσουν μόνο υποθέσεις που δεν εξαστριβώθηκαν ακόμα μα που αξίζει να μελετηθούν και να γίνουν μ' αυτές πειράγματα. Κάθε επιστήμη έχει τους ειδικούς και τους δικούς της τρόπους εργασίας. Αν παρακαλούσατε έναν αστρονόμο να σας διδάξει την επιστήμη του, θα σας έλεγε: «Γνωρίζετε μαθηματικά;» και αν απαντούσατε αρνητικά, θα σας συμβούλευε να μάθετε πρώτα μαθηματικά, αν θέλετε να μάθετε αστρονομία. Κάθε άνθρωπος μπορεί να διεισθίνει πλοίο χρησιμοποιώντας ναυτικά βιβλία και λογαριθμικούς πίνακες, που δεν μπορεί βέβαια να τα κάμει ο ίδιος. Μα στην περίπτωση αυτή δε μπορεί να ξέρει με την απόλυτη έννοια της λέξης. Έχει όμως εμπιστοσύνη σε πράγματα που βρήκαν άλλοι και που τα παραδέχεται πως είναι τουλάχιστο πιθανά.

Το ίδιο είναι και με τα δικά του εξαγόμενα. Μπορούν να τα εξαστριβώσουνε μόνο όσοι έχουν ασχοληθή με τις προπαρασχεματιστές

μελέτες οι άλλοι όμως μπορούν να μεταχειριστούν τα εξαγόμενα αυτά σαν οδηγητικά σημεία για τις ατομικές έρευνές τους. Για τη μελέτη κάθε επιστήμης ο σπουδαστής πρέπει να είναι κατάλληλος και νάχει και τον καιρό και τις ικανότητες που χρειάζονται, αν θέλει να ξέρει με τις δικές του τις προσπάθειες. Στην αντίθετη περίπτωση πρέπει να μείνει ικανοποιημένος με ό,τι θα του πουν άλλοι, που μελέτησαν και που ξέρουν. Κάθε επιστήμη σας λέει: «Μπορείτε να ξέρετε, να γνωρίζετε, αν θέλετε να χρησιμοποιήσετε τον απαιτούμενο χρόνο, να σπλισθείτε με υπομονή κι αν έχετε τις έμφαντες ικανότητες που χρειάζονται». Για το κάθε πράγμα υπάρχουν ορισμένοι όροι. Ο βοτανολόγος πρέπει νάχει αναπτυγμένη την ικανότητα να παρατηρεί. Ο μορσιζός πρέπει νάχει μορσιζό αντί κι αφή εξέλεπτο-σμένη κ.τ.λ. Το ίδιο είναι και με την απόκριση επιστήμη.

Αν θέλετε να μελετήσετε ασίνδυνα τους λεπτότερους κόσμους, η απόκριση επιστήμη σας υποχρεώνει να καθαρίσετε τα σώματά σας, φυσικό, αστρικό και νοητικό, γιατί, για τις ανώτερες έρευνες, πρέπει νάχετε όργανα, με απόλυτη καθαρότητα. Ακαθάρατοι φανοί μέσα σ' ένα τηλεσκόπιο παρουσιάζουνε θάμνη την εικόνα. Το ίδιο οι ακάθαρτες επιθυμίες και σκέψεις σκοτεινιάζουν τη θέα του ερευνητή. Ο άκαρνος άνθρωπος δε μπορεί να επαληθεύει, να εξετάσει ή να εισχωρήσει με ασφάλεια στους ανώτερους κόσμους.

Τούτο είναι το σύντομο σχιτισογράφημα της θεοσοφίας, της θείας Σοφίας, για ό,τι είναι σχετικό με τη θρησκεία, τη φιλοσοφία και την επιστήμη. Σ' όλες τούτες τις περιοχές έχει πολλά να πει, πολλά να διδάξει, σαν ιδέες νέες, ζωντανές, ευκολονόητες. Τις προσφέρει σε όλους όσοι επιθυμούν να έχουν καθαρότερη κατανόηση του εαυτού τους και του καθετί που τους περιτριγυρίζει. Στη θρησκεία δίνει τη βάση της θρησκείας και της ηθικής, στη φιλοσοφία δίνει λύση στα ανίγματα της ζωής που απασχόλησαν πάντα το νου και σύντηξαν τις καρδιές των ανθρώπων, στην επιστήμη δείχνει νέους δρόμους που μ' αυτούς περνούν νέες γνώσεις. Κάνει τη ζωή ευκολονόητη και δίνει την εξήγηση στις ανισότητες που παρατηρούνται μεταξύ των ανθρώπων και μέσα στην κοινωνία. Δείχνει το πώς είναι δυνατό να μαζευτούν νέα περιστατικά από τους κόλπους της ανεξάντλητης φύσης.

Ετσι η θεοσοφία μάς δίνει τις μεγάλες αρχές για τη διαγωγή μας, αρχές που μπορούν να εφαρμοστούνε στην ανθρώπινη ζωή. Παρουσιάζει μεγαλόπρεπα ιδανικά που απειθύνονται στο αίσθημα και στη σκέψη και που θα ανυψώσουνε λίγο λίγο την ανθρωπότητα απάνω από τη δυστυχία και τον πόνο και την πλάνη, γιατί πλάνη.

φτώχεια, πόνος, δυστυχία είναι καρποί της άγνοιας, και η άγνοια είναι η αιτία του κακού. Απάνω από το «κακό μας αστέρι» - θλιβερή έκφραση - απάνω από τους αγώνες, των τάξεων τις έριδες των εθνών, τις εσωτερικές επαναστάσεις, απάνω από τη δυστυχία των φτωχών, την απελπισία του άνεργου εργάτη, που δεν καταφέρνει να θρέψει τη γυναίκα του και τα παιδιά του, παραπάνω από τους λυγμούς των γυναικών με την κοιμισιασμένη την καρδιά, τα δάκρυα των εγκαταλειμμένων κοριτσιών, τα κλάματα των αβοήθητων παιδιών, παραπάνω απ' όλα αυτά χτυπάει της ευτυχίας η καμπάνα, που όσο κι αν μας φαίνεται πως μας ταράζει, μας αναγγέλει ότι η αναπόφευκτη φυσική εμφορμένη του ανθρώπου δεν είναι η δυστυχία, είν' η ευτυχία.

Η δυστυχία έρχεται από την άγνοια, η φτώχεια έρχεται από την άγνοια. Όμως τούτοι οι δύστυχοι εξωτερικοί όροι είναι διαβατικοί και θα εξαφανιστούνε σιγά σιγά όσο η γνώση μας γίνεται μεγαλύτερη.

Το εσωτερικό σας "Εγώ" είναι μόνο η αιώνια ψυχή, που η φύση της είναι ευδαιμονία, γιατί ο θεός είναι ευδαιμονία και σεις συμμετέχετε στη φύση Του τη θεϊκή. Τα εξωτερικά περιστατικά που σας βασανίζουνε θα τροποποιηθούν από σας τους ίδιους. Θα τα υποδουλώσετε και τότε η δυστυχία θα χαθή από τη ζωή σας, όταν μάθετε, χάρη σ' αυτή την ίδια τη δυστυχία, να ανηψωθήτε από την άγνοια στη γνώση.

Τις δυστυχίες μας τις εδημιουργήσαμε εμείς οι ίδιοι για τον εαυτό μας, και τώρα πρέπει να καταστρέψουμε αυτό που δημιουργήσαμε. Αφού είσατε παιδιά του Θεού μπορείτε να είσατε οι κύριοι του κατώτερου κόσμου, γιατί το θεϊκό μπορεί να κυριαρχήσει την ύλη. Ευδαιμονία και χαρά είναι η φυσική ζωή σας. Γεννηθήκατε μέσα στην ευτυχία και μόνο προσωρινά βυθιζόσαστε στη δυστυχία, για να μάθετε ζέινο που δε μπορεί να σας το διδάξει η χαρά, και για να ξαναγυρίσετε στο τέλος στην ευτυχία, που είναι για σας αναπαλλοτρίωτη κληρονομιά.

Τούτο είναι το χαρωπό κήρυγμα του κάθε μαντατοφόρου της ΘΕΙΚΗΣ ΣΟΦΙΑΣ. Οι ταραχές σας, που πηγή τους είν' η άγνοια, θα εξαφανιστούνε μπροστά στη Σοφία, γιατί η χαρά είναι ένα μέρος από την εσωτερική φύση σας. Ερχόσαστε απ' αυτή και σ' αυτή θα ξαναγυρίσετε.

Νόηση και αγάπη

Τον Αιμίλιον Χουρμούζιον

«Το Αερόπλανο» μπορούμε να το θεωρήσουμε σαν ένα από τα αντιπροσωπευτικότερα τραγούδια του Παλαμά, όχι τόσο για τους ποιητικούς του τρόπους, όσο για τ' ότι μέσα από τους στίχους του προβάλλει γνήνη ή παλαμική ψυχή, με τους ήμερους της, τις ζουρφές της λαχτάρες, τις πρωτόγονες ροπές της, το παράδοξό της, τους δεσμώτες πόθους της και τις πιεστές επιστροφές της. Από τους δύο πρώτους στίχους, τα δυο πρώτα μιλήματα της διπλής ψυχής, φανερώνεται η αδιάλειπτη ταλάντευση ανάμεσα στη **νόηση** και την **αγάπη**.

Το εγγεγραμμένο στοιχείο και το συνασθηματικό που αλληλομάχονται, διεχδικώντας το καθένα το προβάδισμα.

Ο άντρας: Όσο γνωρίζεις πιο καλά, τόσο αγαπάς πιο πλέονα.

Η γυναίκα: Όσο και πιο πολύ αγαπάς και πιο πολύ γνωρίζεις.

Πρώτα η νόηση, λέει η αντρική ψυχή. Με τη νόηση κατασχτάς βαθύτερα την αγάπη. Αγαπάς γιατί γνωρίζεις. Μα η θηλυκή ψυχή αντιλέγει: «Όσον βαθύτερον αισθάνεσαι, τόσον βαθύτερον σκέπτεσαι», θα μας πει ο Ποιητής από τα «Μάτια της ψυχής μου». Μ' αυτό την ίδιαν εκείνη στιγμή θα προσθέσει «και όσον σκέπτεσαι, τόσον αισθάνεσαι» Πάντοτε συνδυάζει (ο ποιητής) την σκέψιν με το αίσθημα...

Η άποψη του Νίκου Καζαντζάκη

Από το βιβλίο του «Ο φτωχόντης του Θεού»

«Θέλω κι εγώ, αδελφέ Φραγκίσκο, να σώσω την ψυχή μου, με τα γραμμάτια δε σώζεται· έμαθα πολλά για τη ζωή σου και μου άρεσαν· καιιά φορά ο απλός κι αγράμματος βρίσκει, αζολουθώντας την καρδιά του, ότι ο νους δε θα μπορούσε ποτέ να βρει. Όμως χρειάζεται κι ο νους, αδελφέ Φραγκίσκο δώρο κι αυτός του Θεού... Ποιος είναι ο τέλειος άνθρωπος; **Αυτός που σμίγει αρμονικά την καρδιά του και το νου**· ποιό' ναι το τέλειο τάγμα; αυτό που βάζει θεμέλιό του την καρδιά κι αφήνει το νου επάνω της να χτίζει».

ΠΡΟΣ ΤΗ ΓΝΩΣΗ

*Του αείμνηστον Διδάσκαλον Αντώνιον Αδριανόπουλον
(Διατηρούμε τη γλώσσα του συγγραφέα)*

Είναι ανθρώπινον ο καθείς εξ ημών νά ζητή ν' αποκτήσῃ δυνάμεις πνευματικὰς ἢ ἄλλης φύσεως, δια τῶν ὁποίων νά κατορθώῃ ἔργα υπέρτερα τῆς συνηθούς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου. Εἶναι καὶ αὐτὸ ἀποτέλεσμα τῆς φυσικῆς τάσεως, ἡ ὁποία προκαλεῖ καὶ τὴν ορμὴν πρὸς τὸ εἰδέναι. Φέρομεν ἐντὸς μας τὸ ἐνστικτον, τὴν ορμὴν τῆς ἀνιψώσεως τοῦ εἶναι μας καὶ αὐτὸ τὸ ἐνστικτον εἶναι τὸ αἷτιον τῶν τάσεων αὐτῶν.

Με τὴν φυσικὴν ὁμῶς ταύτην ορμὴν ἀναμιγνύεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καὶ γάτοις ἐγωϊστικὴ τάσις, μία ἐκδηλώσις ἐγωϊσμοῦ, ὅπως καὶ μετὰ τὴν ορμὴν πρὸς τὸ εἰδέναι ἀναμιγνύεται ἡ περιέργεια ἡ καὶ ἡ τάσις τοῦ νὰ φαινόμεθα σοφοί. Ἡ ἐγωϊστικὴ δὲ αὕτη τάσις τοῦ νὰ ἀποκτήσωμεν δυνάμεις, ἀποβλέπει ὅχι εἰς νὰ καταστῶμεν χρεῖσσοις ἐαυτῶν καὶ νὰ ἀνιψώσωμεν τὴν ψυχικὴν μας κατὰστασιν, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ διακριθῶμεν τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, νὰ καταστῶμεν υπέρτεροι αὐτῶν.

Πολλάκις ἡ τάσις αὕτη δὲν εἶναι συνειδητὴ, δηλ. ἐκδηλοῦται χωρὶς νὰ τὸ ἀντιλαμβανόμεθα καὶ, ὅταν μας το εἴπῃ τις, ἐξεγειρόμεθα. Τοῦτο σημαίνει διότι γὰρ σκέψις μας καὶ γὰρ ἐνέργειά μας περιστρέφεται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ περὶ τὸ άτομὸν μας, χωρὶς νὰ τὸ ἐννοώμεν, διότι ἔτσι ἔχομεν συνηθίσαι. Εἰάν ὁμῶς ἐξετάσωμεν βαθύτερα τὰ εἰρηνηρικά, τὰ ὁποία μας ὠθοῦν πρὸς τὴν κατεύθυνσιν αὕτην, εἶναι βέβαιον, ὅτι θα τὸ διακρίνωμεν.

Ἀκόμη συντελεῖ πρὸς τοῦτο καὶ ἡ ἀγνοία τῶν πραγμάτων. Διότι γνωρίζομεν μὲν ὅτι πολλοὶ ὅμοιοι μας κατόρθωσαν νὰ ἀποκτήσῃσι τοιαύτας δυνάμεις καὶ φανταζόμεθα, ὅτι καὶ ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ ἀποκτήσωμεν αὐτάς, ἀλλ' ἀγνοοῦμεν ὁποίας τινὰς δυνάμεις δύναται νὰ ἐκδηλώσῃ τὸ φωτεινὸν πνεῦμα καὶ ποίαν ὠφέλειαν δύναται νὰ ὀφυσθῇ τις ἐξ αὐτῶν καὶ δεῦτερον ποία ἐπὶ ἡρώξεν ἡ κατὰστασις αὐτῶν, ὅταν ἐπεχείρησαν νὰ ἀποκτήσῃσι ταύτας καὶ ποίον δρόμον ἠκολούθησαν μέχρις ὅτου φθάσῃσι εἰς τὸ σημεῖον αὐτό. **Ἀκόμη δὲν γνωρίζομεν με ποίους κινδύνους καὶ ποίας ἐυθύνας περιβάλλεται ὁ δρόμος πρὸς ἀπόκτησιν τῶν δυνάμεων τούτων, ὅταν ὁ ἄνθρωπος**

δεν είναι ώριμος ως προς την ψυχικήν εξέλιξιν ή είναι ηθικώς ανεργάτιστος.

Ο τρόπος της αποστήσεως των τοιούτων δυνάμεων αποκαλύπτεται δια της μνήσεως εις τας αληθείας της φύσεως. Και οι μύσται περιβάλλοντο δια τεραστίων ενθουσίων και φριχτοί όρκοι τους επέβαλλον, δια να τους προστατεύσουν από των ενθουσίων τούτων, καθόσον, ως λέγει Κλήμης ο Αλεξανδρεής, η εσωτερική αλήθεια γίνεται πολλάκις φορτίς καταστροφής δια τους αδυνάτους, όπως μάχαυρα ή πυρ εις χείρας παιδίου και δια τούτο συνεπέραναν ότι "ου παντός είναι το νοεόν", όπως και οι Πυθαγόρειοι έλεγαν, ότι "ου πάντα τοις πάσι ρητά".

Δια ταύτα, ουδεμία ανάγκη υπάσχει να επιζητώμεν αμέσως και αστοπαρώσμενοι το μέγα τούτο. Αλλ' αν φειδόμεθα της ψυχικής μας εξέλιξεως, πρέπει να επιζητήσωμεν να μάθωμεν πρότερον, ποίος είναι ο δρόμος που φέρει εις την τελειοποίησιν του ανθρώπου και αυτόν τον δρόμον επείγει να ακολουθήσωμεν.

Οι αρχαίοι Έλληνες δεν ηγνόουν τους αποκαύφους νόμους της φύσεως. Εγνώριζον αυτούς και απόδειξις τούτου είναι η ύπαρξις των μαντείων, των ασχητηνείων και τούτων άλλων ιδρυμάτων, τα οποία απετέλουν όργανα της ελληνικής θρησκείας. Αλλ' εις την γνώσιν των αποκαύφων τούτων νόμων της φύσεως εμπίουν εν τοις μυστηρίοις μονον εκείνους, οι οποίοι κατόπιν επιλογής και μακράς προπαιδεύσεως, επεδεικνύοντο ιερανοί, ώριμοι ψυχικώς και ηθικώς ανεπίληπτοι.

Αυτοί ήσαν οι εξέλεκτοι, οίς εδέδοτο γνώναι τα μυστήρια της βασιλείας του Θεού. Επειδή δε εγνώριζον, ότι δεν επέτρεπετο να δώσουν το άγιον τοις κοιτί, ουδέ να βάλουν τους μαωγαυίτας έμπροσθεν των χοίρων, ουδέν απεκάλεπτον εις τα συγγράμματά των, ουτε απεστελλόν εγγληματικώς επί πληρωμή μαθήματα περί αυτών προς άτομα, των οποίων τον χωραστήρα και το ηθικόν ηγνόουν.

Τοιούτον τι δεν θα ήδύνατο να έχη ως ελατήριον την αγάπην προς τον άνθρωπον και πρόθεσιν να βοηθήσουν αυτόν εις την ψυχικήν του πρόοδον. Εθεώρουν όμως καθήκον των να προπαιδασκέναι τους ανθρώπους δια την μνήσιν και ούτως ιδρυθήσαν αι φιλοσοφικά σχολαί και ανεπτύχθη η ελληνική φιλοσοφία. Τους δε παραβάτας του όρκου της περί τα μυστήρια εχεμυθίας, αι προστατεύουσαι το θεϊόν έργον των Μυστηρίων πολιτεία τιμώρουν δια θανάτου. Και, πάντες γνωρίζομεν, ποίον κίνδυνον διέτρεξεν ο υμνιπέτης ποιητής Αισχύλος, κατηγορηθείς, ότι εις τας τραγωδίας του απεκάλευτε μυστικά των Μυστηρίων.

Αυτός είναι ο λόγος, δι' ον ο αποκριτισμός ήτο λέξις άγνωστος παρά τοις αρχαίοις. Ανεπτύχθη δε κατά τους νεωτέρους χρόνους, όταν τα Μυστήρια δεν ελειτούργουν πλέον και απωλέσθη η οδός προς την αλήθειαν και το φως.

Και η σύγχρονος θεοσοφία καταδικάζει την σπουδην περί την γνώσιν των μυστηριωδών δ

υνάμεων της φύσεως και την απόκτησιν δυνάμεων. Ο Κριοναμούρτι εν τω βιβλίω αυτού «Στα πόδια του Διδασκάλου» λέγει τα εξής: «Μη επιθυμής να αποκτήσης ψυχικάς δυνάμεις. Αύται θα γίνωσι ζημία σου, όταν ο Διδάσκαλος κρίνη, ότι επέστη η προς τούτο κατάλληλος στιγμή. Η βιαία ανάπτυξις των έχει ως αποτέλεσμα μεγάλας ενοχλήσεις». Και περαιτέρω: «Εάν ο Διδάσκαλος αντιληφθή, ότι θα σου ήτο χρήσιμον, να αποκτήσης τας δυνάμεις αυτάς το ταχύτερον, θα σου είπη τίνι τρόπω θα δυνήθης να αναπτύξης αυτάς ασινδύνως. Μέχρι της στιγμής εξείνης είναι προτιμότερον, να μη κατέχης αυτάς».

Αλλά δια να κρίνη Ο Διδάσκαλός μας, τότε επέστη η κατάλληλος προς τούτο στιγμή, πρέπει πρώτον να παρασχευασθώμεν και είτα να εύρωμεν τοιούτον Διδάσκαλον. Και ιδού τι πρέπει να αναζητήσωμεν πολύ πριν η θελήσωμεν να αποκτήσωμεν δυνάμεις.

Οι Μύσται των αρχαίων Μυστηρίων της Ίσιδος, των οποίων τα άντρα δεν ήσαν γνωστά εις τους πολλούς, έλεγον, ότι, όταν τις ήτο φορμος προς μύσιν, ενεφανίζετο εις αυτόν καθ' ύπνους η θεά Ίσις και τον ωδήγει πώς και πού έπρεπε να χορήγη την θύραν του Ναού της.

(Από το «Θεοσοφικό Διγλίον», Δεκέμβριος 1938)

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΚΑΙ Η ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ

Τον Χαράλαμπο Μπάραζλη

Ο Θάνατος, όπως λέει ο Πλάτων, είναι ο χωρισμός της ψυχής από το σώμα¹. Όταν αποχωρίζονται, τότε το μεν σώμα μένει ακίνητο και αποσυντίθεται, ενώ η ψυχή συνεχίζει να ζει, γιατί από τη φύση της είναι άφθαρτη και αθάνατη. Και οι μεν τέλειες ψυχές, που εξεδήλωσαν τις ύψιστες αρετές, κατευθύνονται σ' ένα θείο κόσμο, υπέρτερου του ανθρώπινου, κόσμο ευδαιμονίας και γαλήνης, οι δε ψυχές, που ακόμα δεν έφθασαν σ' αυτήν την εξέλιξη, ενσαρκώνονται και πάλι σ' ένα νέο σώμα για να συνεχίσουν την πορεία τους προς την τελειότητα.

Ο Θάνατος, επομένως, είναι μία μεταμόρφωση, ένα φυσικό γεγονός, που δεν είναι κατώτερο από τη γέννηση, όπως λέει ο Πλάτων: *«Η ένωση της ψυχής με το σώμα δεν είναι με κανένα τρόπο ανώτερη από το χωρισμό τους»²*. Για τον λόγο ότι το σώμα φθείρεται και γερνάει, θεωρείται ο θάνατος ένας εννοητικός για την ψυχή φυσικός νόμος. Σ' επιτάγιο επίγραμμα ενός ιερογάντη ήταν γραμμένα τα ακόλουθα: *«Ωραία πραγματικά απόκριση διδασκαλία (μας δόθηκε) από τους θεούς: ότι δηλαδή ο θάνατος, όχι μόνο δεν είναι κακό (επιζημιο) για τους ανθρώπους, αλλ' αντίθετα είναι ωφέλιμο πράγμα»³*.

Ο Στωικός φιλόσοφος Επίκτητος λέει: *«Ο θάνατος δεν είναι κάτι το φοβερό, γιατί τότε θα ήταν και για το Σωκράτη. Το θάνατο τον κάνει φοβερό η ιδέα ότι είναι φοβερός»⁴*. Ο ποιητής Ερίχωνιος λέει για το θάνατο: *«Το χόμα στο χόμα και η ψυχή ψηλά. Ποιο από αυτά είναι φοβερό; Κανένα»⁵*.

Ο Ινδός φιλόσοφος Παραμχάσα Γιόγκανάντα στο βιβλίο του «Η αυτοβιογραφία ενός γιόγχι» γράφει: «Ο μέγας διδάσκαλος έλεγε στους μαθητές του: «Μη λησμονείτε ότι εις ουδέν ανήχετε και ότι ουδείς σας ανήκει. Σκεφθήτε ότι μία ημέρα θα εγκαταλείψετε αφανιδώς τα πάντα του κόσμου αυτού»⁶.

Οι ιδέες του Γκαίτε για το θάνατο, διαφαίνονται στις συνομιλίες του με τον φίλο του Έκκερμαν. Του είπε σχετικά: «Όταν είναι κανείς εβδομήντα πέντε χρόνων δεν μπορεί να κατορθώσει να μη συλλογίζεται το θάνατο. Η σκέψις αυτή με αφήνει εντελώς γαλήνιον, γιατί είμαι βαθειά πεπεισμένος ότι το πνεύμα μας είναι ουσία

τελείως αθάνατη· εξακολουθεί να ενεργή από αιωνιότητας εις αιωνιότητα. Είναι ο ήλιος που μόνο το θνητό μας μάτι τον θαρρεί πως χάνεται· πράγματι όμως ποτέ δεν εξαφανίζεται· πηγαίνοντας αδιάκοπα φωτίζει⁷».

Ο χρόνος του θανάτου σε κάθε άνθρωπο είναι προκαθορισμένος από την εμφωμένη του και είναι αυτό εύλογο, αφού είναι ένα τόσο σημαντικό γεγονός στη ζωή του. Κατά τον αρχαίο ποιητή Καλλίνο «ο θάνατος τότε θα έλθει, όποτε οι Μοίρες ορίσουν⁸». Και ο λαός με το αλάνθαστο ένστικτο του το αποδέχεται και το έχει διατυπώσει με πολλές εκφράσεις, όπως:

- Γράφει η μοίρα καθενού μας, πόσο καιρό το παντήλι.

-Κανείς δεν πεθαίνει πριν της ώρας του.

- Δεν του έγραφε η μοίρα του να ζήσει παρὰ πέρα.

Κατά τις τελευταίες στιγμές του ανθρώπου, πρέπει να επιζωρεί στο περιβάλλον του απόλυτη ηρεμία και σιωπή. Η έξδλη θλίψη, η ταραχή και οι φωνές δημιουργούν κατά τις παραδόσεις δυσάρεστα συναισθήματα των ανθρώπων που φεύγουν και δυσκολεύουν τις στιγμές τους κατά την ευαίσθητη γι' αυτούς εκείνη ώρα. Ο Παν. Παπαζαφειρόπουλος, ιερέας και σχολάρχης Βυτίνας (1819 - 1908), σ' ένα αξιόλογο βιβλίο του με έθιμα και παραδόσεις του ελληνικού λαού γράφει: «Όταν ένας ψυχορραγεί πρέπει να επιζωρεί στο δωμάτιο που βρίσκεται βαθειά σιγή⁹...»

Ο Γεώργιος Μέγας (1893 - 1976), καθηγητής της Λαογραφίας στο πανεπιστήμιο Αθηνών, σε σχετική μελέτη του γράφει: «Όταν κανείς ξεφυγιά και οι γύρω του γλαίνε, ταραννιέται η ψυχή του¹⁰».

Η ηλικία δεν καθορίζει το χρόνο του θανάτου. Η ζωή του ανθρώπου μπορεί να διαζοπεί ανά πάσα στιγμή μετά τη γέννηση. Όταν συμβεί ένα τέτοιο γεγονός πρόορου θανάτου, δημιουργεί μεγάλο πόνο στους στενούς συγγενείς και ιδιαίτερα στους γονείς. Θα πρέπει όμως οι γονείς να θεωρήσουν το γεγονός αυτό **ως μοιραίο, δηλαδή ως θέλημα του Θεού** και ότι το αγαπημένο τους πρόσωπο, που έφυγε από κοντά τους, στην πραγματικότητα δεν έχει πεθάνει, αλλά συνεχίζει να ζει, μέσα στη στοργή της φύσης, δηλαδή στη στοργή του Θεού.

Ο Πλούταρχος θέλοντας να παρηγορήσει το φίλο του Απολλώνιο, πατέρα ενός νέου που πέθανε πρόωρα, του μεταβίβασε σε επιστολή του παρηγορητικά λόγια όπου μεταξύ των άλλων, του εξιστορεί ένα παρόμοιο γεγονός θανάτου ενός νέου ανθρώπου, του Ευθύνοου. Ο πατέρας του Ηλύσιος ήθελε να μάθει τα αίτια θανάτου του παιδιού του, γιατί είχε υποφέρει ότι τον δηλητηρίασαν εχθροί

του, επειδή ήταν μοναδικός κληρονόμος της μεγάλης περιουσίας του. Κατέφυγε σε κάποιο ψυχολογικό να ερωτήσει αυτά που τον βασάνιζαν και αφού προσέφερε τις επιβαλλόμενες από τα έθιμα θρησκείας έπρεπε να κοιμηθεί σ' αυτό το μέρος.

Στον ύπνο του είδε τον πατέρα του στον οποίο αφηγήθηκε τι είχε συμβεί με το γιο του και τον ικέτευε να τον βοηθήσει να βρει τον άνθρωπο που ήταν υπεύθυνος για το θάνατό του. Ο πατέρας του αποκρίθηκε: «Γι' αυτό ήρθα. Πάρε από τούτον εδώ ό,τι σου φέρνει και από αυτά θα μάθεις τα πάντα σχετικά με τα γεγονότα που σε λυπούν»· του έδειξε ένα νέο που τον αζολουνθούσε που έμοιαζε με το γιο του Ερμούνο. Ο Ηλύσιος τον ρώτησε ποιος ήταν και ο νέος του απάντησε: «Είμαι η ψυχή του γιου σου», και λέγοντας αυτά του έδωσε ένα μικρό σημείωμα. Ο Ηλύσιος το άνοιξε και είδε γραμμένα τα λόγια: *«Στ' αλήθεια ο νους των ανόητων ανθρώπων περιπλανιέται μέσα στην άγνοια. Ο Ερμούνος κείται νεκρός με απόλαση της Μοίρας. Γιατί ούτε γι' αυτόν ήταν καλό να ζει, ούτε για τους γονείς του¹¹»*.

Ο Πλούταρχος πάλι, σργιστά ν' αντιμετωπίζουν οι άνθρωποι το θάνατο των νέων ανθρώπων με την ορθή φιλοσοφική του τοποθέτηση. Λέει συγκεκριμένα: *«Πρέπει ν' ακολουθήσουμε τη λογική του Αναξαγόρα, ο οποίος αναγώνησε όταν πέθανε το παιδί του: «Ήξερα ότι γέννησα θνητό¹²»*.

Η υπερβολική λύπη για το θάνατο αγαπημένων προσώπων, λέει ο Ινδός φιλόσοφος Γιόγκανάντα εμποδίζει τις ψυχές να προχωρήσουν προς την εξέλιξή τους. «Όταν κάποιος αγαπημένος σας πεθαίνει, λέει, αντί να κλάτε σπαρακτικά, σκεφθείτε με σοφότητα (...) ότι ο Κύριος γνωρίζει τι είναι το καλύτερο για κείνον. Συνειδητοποιείτε ότι είναι ελεύθερος και προσευχηθείτε. Η αγάπη σας και η καλή σας θέληση ως γίνουν αγγελιοφόροι, που θα τον βοηθήσουν να προχωρήσει στο καινούργιο μονοπάτι της ζωής (...) Η υπερβολική θλίψη σας τον εμποδίζει να προχωρήσει και ζητά δέσμια την ψυχή του σε πρόσγεια επίπεδα».

Ο θάνατος είναι ένα συμβάν στη ζωή του ανθρώπου τόσο φυσικό, όσο είναι η γέννηση. Θάνατος σημαίνει μεταμόρφωση. Τότε δεν χάνεται, το παν μεταμορφώνεται. Η ανάμνηση του θανάτου επαναφέρει τον άνθρωπο στην αληθινή έννοια της ζωής. Του υπενθυμίζει την ισότητα των ανθρώπων, τον μαλακώνει την ψυχή με ταπεινοφροσύνη, τον οβύνει τη ματαιοδοξία, τη φιλοδοξία και την αλαζονεία. Τον απομακρύνει από ταπεινές και ποταπές πράξεις. Με ένα λόγο τον κάνει να συγκεντρώνεται στον εαυτό του και τον ηθικοποι-

εί. Το πλήρες νόημα του θανάτου, που είναι η μέσω αυτού εξέλιξη της ψυχής του, θα τον κάνει ευτυχή.

1. «Ο θάνατος... δυοίν πραγματόιν διάλυσις, της ψυχής και του σώματος απ' αλλήλων» (Γοργίας, 524B)

2. «Κοινωνία γαρ ψυχή και σώματι διαλύσεως ουκ ἔστιν ἡ κορείττον» (Νόμοι, 828D)

3. «Η καλόν εκ μακάρων μυστήριον, ου μόνον είναι τον θάνατον θνητοίς ου κακόν, ἀλλ' αγαθόν» (Εφημερίς Αρχαιολόγων 1883, σελ. 81)

4. «Ο θάνατος ουδέν δεινόν, επεί και Σωκράτη αν εμφανέτο· άλλο το δόγμα το περί του θανάτου· διότι δεινόν, εκείνο το δεινόν ἔστιν» (Εγχειρίδιο, V)

5. «γα μεν εις γαν, πνευμ άνω τι τώνδε χαλεπόν; ουδέν». (Πλουτάρχου, Ηθικά, 110 B)

6. 9η εκδ. «Εστία», σελ. 424

7. T.P. Eckermann, «Συνομιλία Έκκερμαν με τον Γκαίτε», μετάφρ. Ν. Καζαντζάκη, Αθήνα 1913, σελ. 40

8. Θάνατος τόντ' ἔσσεται οππότε γεν δη
Μοίραι επιζλώσωσι. (Ανθ. Στοβ. ΝΑ, 19)

9. «Ότε δε τις ψυχουραγή, δέον να επικρατή εν τω δωματίω εκείνου σιγή βαθεία...»

(Περικονναγωγή γλωσσικής ύλης και εθίμων του ελληνικού λαού, Πάτρα 1887, σελ. 181, Νέα έκδοση, βιβλ. Νότη Καραβία)

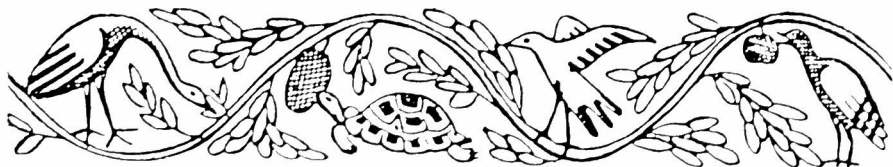
10. «Ζητήματα Ελληνικής Λαογραφίας», Εκδ. Ακαδημία Αθηνών, σελ. 105

11. «η που νηπιέησιν αλύουσιν φρένες ανδρών.

Ευθύνοος κείται μοιριδιώ θανάτω.

Ουκ ην γαρ ζώειν καλόν αιώ ουδέ γονεύσι» (Ηθικά, 109 B-E)

12. «Εξέστι γαρ την Αναξαγόρου διάθεσιν, αφ' ής επί τη τελευταίη του παιδός ανεφώνησεν, «Ήδειν θνητόν γεννήσας».

ΙΔΕΟΠΛΑΣΙΑ

Αποσπάσματα παλαιάς διάλεξης του ιατρού Θωμά Λαλαπάννου

ΤΟ ΕΙΔΙΚΟ ΘΕΜΑ της ομιλίας του Θ. Λαλαπάννου ήταν η ιδιότης του ψυχοδυναμισμού που λέγεται **Ιδεοπλασία**. Είναι η ιδιότης του οργανισμού που μετατρέπει **την ιδέα σε φαινόμενα υλικά**. Τον όρον εχρησιμοποίησε πρώτος ο Digan de Gros το 1960, για να χαρακτηρίσει την επίδραση της υποβολής του υπνωτίζοντος στον υπνωτιζόμενον. Αργότερα ο Chorowicz έδωσε στον όρο την σημερινή του σημασία, δηλ. την επίδραση της Ιδέας επί της Ύλης. Ο Λαοβίνος πρώτος εσπούδασε το φαινόμενο αυτό, στην μορφή του μιμητισμού, που παρατηρείται όταν ένα ζώον αφομοιώνει βαθμιαίως το χρώμα και το σχήμα του περιβάλλοντος για σκοπούς αυτοσυντηρήσεως ή αμύνης. Σχετικά με τον μιμητισμό, ο Θ. Λαλαπάννος ανέφερε τα εξής:

«Στις στέπες και την έρημο επικρατεί ο κυτρινωπός ή ο γαυδής χρωματισμός. Στις πολικές χώρες, όπου το λαμπρό άσπρο χρώμα του χιονιού υπάσχει μονίμως, βλέπομε τις αρκούδες και τους λαγούς άσπρους. Ο κόσμος των φυλλωμάτων είναι πράσινος, όπως τα βατόρια, οι ακρίδες, οι σαύρες, οι κύνθαροι. Οι κάθετες γραμμές στο ξέβρο και στην τίγρη εναρμονίζονται τελείως με την ζωή των θηλαστικών αυτών που ζούνε σε πεδιάδες με ψηλά χόρτα όπου το πράσινο χρώμα το έχουν κάνει πυρόχρυσο οι καυστικές ηλιακές ακτίνες. Τα ζώα που έχουν διάσπικτο δέρμα, όπως ο Πάνθηρας και άλλα, και κατοικούν στα δάση ή ανεβαίνουν στα δέντρα τη νύκτα, αφομοιώνονται τελείως με το χρώμα των φυλλωμάτων ή των κλαδιών. Όταν ένα ζώο αναγκασθεί ν' αλλάξει διαμονή, παρατηρείται ταχεία ή και βραδεία αλλαγή του χρωματισμού του ζώου, κι αυτό οφείλεται στην λεγομένη χρωματική λειτουργία. Δηλαδή, με την χρωματική λειτουργία γίνεται συστολή και διαστολή των χρωμοφόρων κυττάρων της επιδερμίδος. Είναι τόσο η δύναμη στην αφομοίωση του χρώματος, ώστε μερικά ζώα αλλάζουν χρώμα ανάλογα με την ώρα του έτους, όπως η ερμίνα, και ο λαγός στις παγωμένες χώρες, που τον χειμώνα έχουν άσπρες γούνες και το καλοκαίρι ζίτρινες.

Τα πρωτεία όμως στην αφομοίωση του χρώματος, την έχει ο Χαμαιλέον. «Στα ταξίδια μου - λέγει ο Τανάγρας - και μάλιστα στις

Καναρίους νήσους, αγόραζα Χαμαιλέοντας, τους έδενα στο κόκκινο παραπέτασμα της ζαμπίνας μου, και όταν γύριζα σε λίγο, δύσκολα κατορθώνα να τους διακρίνω».

Η θαλάσσινη γλώσσα αν μείνη λίγες ώρες στο βυθό της θάλασσας, αποτυπώνει στο δέρμα της όχι μόνον την απόχρωση, αλλά και τα στίγματα και τα τυχόν υπάρχοντα πετραδάκια, σαν δηλαδή να παίρνει φωτογραφία του βυθού. Είναι δύσκολο κανείς να ξεχωρίσει τα ζαβουράκια στα βράχια και τα βατραχάκια στα πράσινα φυλλώματα. Στα ενυδρεία, μερικά είδη ψαριού, αποτυπώνουν τόσο πολύ το χρώμα του νερού που δεν μπορείς να τα διακρίνεις αν αδειάσεις το νερό.

Είναι γνωστή η ιστορία του Ιακώβ στην Παλαιά Διαθήκη και ο τρόπος που μπόρεσε να ξεγελάσει τον πεθερό του. Ο Ιακώβ συνεφώνησε με τον Λάβαν, τον πεθερό του, να παίρνει για φύλακτρα των προβάτων του μόνον όσα αρνιά θα γεννούντο παρδαλά ή μαύρα. Τα άσπρα θα ήσαν του Λάβαν. Βέβαια, στα πρόβατα του Λάβαν πολύ λίγα μαύρα υπήρχαν ή μπορεί και καθόλου.

Το γεγονός αυτό θα παρεξήνησε τον Λάβαν να δεχθεί μια τέτοια συμφωνία με τον γαμβρό του. Σίγουρα θα λογάριαζε πόσο λίγο θα στοιχίζαν τα φύλακτρα με έναν τέτοιο φύλακα που δεν ζητούσε σχεδόν τίποτε. Αλλά, ο φωτισμένος Ιακώβ, με βάση την λαϊκή πείρα για την επίδραση του χρώματος στο περιβάλλον, δέχθηκε μ' αυτή την φαινομενικά ελάχιστη ανταμοιβή να φυλάξει τα πρόβατα του πεθερού του. Και επέθε «επί το έργον». Ξάπλωσε κατά την εποχή του οργασμού των προβάτων, στα μέρη που τα πότιζαν, ξεφλουδισμένα και αξεφλουδιστά γλαυιά, ανακατεμένα επίτηδες, για να δημιουργηθεί ποικιλία χρώματος άσπρου και σκούρου, ώστε, η εναλλαγή του χρώματος των γλαδιών να επιδρά στην φαντασία των εγγύων προβάτων για να αποτυπώνουν στα έμβρόν τους τον διπλόν αυτόν χρωματισμό! Και το αποτέλεσμα ήτο να γεννηθούν περισσότερα μαύρα ή παρδαλά. Και, χρονιά με χρονιά, τα παρδαλά και τα μαύρα γίναν τα περισσότερα. Στο τέλος, βέβαια, καταλαβαίνετε πόσο «λίγο» πλήρωσε για φύλακτρα των προβάτων του ο Λάβαν...

Ο Θ. Λαλαπάνος ανέφερόθη διά μαζρών και στην λεγομένην στιγματισήν Ιδεοπλασία.

Προέρχεται, συνήθως, από τρόμο ή από υστερία.

«Σχετισή παρατήρηση έλαμε ο Philips στην Αφροισή. Διεπίστωσε ότι τα έμβρυα σποτωμένων ζώων, παρουσιάζουν στίγματα στο μέρος αριστερώς εκείνο που η σφαίρα χτύπησε την μητέρα τους. Η νεκροψία εγγύνου αγγισιοστασίας έδειξε ότι το έμβρόν της είχε στο μέρος που

χτυπήθηκε η μητέρα του μια κόκκινη βούλα. Ο Hofman, διευθυντής σφαγείων του Κιέλου, αναφέρει ότι τα έμβρυα των εγκύων αγελάδων που θανατώνονται με ειδικά καρφιά, φέρουν στο μέρος του χτυπήματος, το σημείον του καρφιού που χτύπησε την αγελάδα.

Ο Neugarten αναφέρει την περίπτωση ενός ατόμου σε αιματηρή πάλη μεταξύ ενός Κοζάκου και ενός Γάλλου, που ήταν τόσο έντονη η εντύπωσή του, ώστε έπαθε δερμογραφία πανομοιότυπη των πληγών που υπέστη ο Γάλλος απ' τον Κοζάκο και στα ίδια ακριβώς μέρη.

Στην Ρόκα Μοντίνα, της Ιταλίας, κάλεσαν σε ένα μοναστήρι τον νεαρό ξυλουργό Τσαντί να διορθώσει τον ξύλινο Σταυρό που πάνω του ήταν καρφωμένος ο Χριστός από πεπιεσμένο χαρτί. Όταν ο ξυλουργός θέλησε, μετά την επιδιόρθωση του Σταυρού να καρφώσει τον Εσταυρωμένο, ένιωσε τα νεύρα του να παρалаύουν διότι είχε την εντύπωση ότι το κάρφωμα αυτό ήταν επανάληψη του μαρτυρίου και ότι την επανάληψη την έκανε αυτός ο ίδιος. Με πολλή βία τον επέεσαν να τελειώσει το κάρφωμα. Τη νύχτα, όμως, ο ξυλουργός βασανίστηκε από φόβερά όνειρα και το πρωί είδε αποτυπωμένες τις πληγές των παθών του Χριστού στα χέρια και στα πόδια του!

Παράξενη περίπτωση στιγματικής ιδεοπλασίας είναι της Γερμανίδος Τερέζας Νόϊμαν που χρόνια απησχόλησε την επιστήμη και τον τύπο. Ήταν μια ρομαντική κατάσταση που ανιχνεύεται εύκολα με την ψυχανάλυση του Φρόϋντ. Αισθήματα, όπως η αντίληψη της αμαρτίας και ο πόθος εξιλασμού με την τιμωρία επιδρούσαν επί της ύλης και προκαλούσαν την περίεργη δερμογραφία. Υπερήτρια στο επάγγελμα, όταν ήταν 20 χρονών, βράχνηζε μια μέρα σε κάποια πτωκαγιά και από τότε της έμειναν διάχρητοι πόνοι στη ράχη και στη μέση και άρχισε να προσβάλλεται από σπασμούς. Το 1926 οραματίστηκε πως ήταν στο Όρος των Ελαιών και ένιωσε ισχυρό πόνο στην αριστερή πλευρά και έτρεχε απ' αυτήν αίμα. Το περίεργο δε ήταν ότι τούτο γινόταν κάθε Παρασκευή. Μετά, παρουσίασε στα χέρια και στα πόδια τον τύπον των ήλων του Χριστού.

Περίπτώσεις ιδεοπλασίας, ιδιαίτερος αναφέρονται κατά την εγκυμοσύνη, λόγω της εξαιρετικής ευαισθησίας της γυναίκας, από τους αρχαίους ήδη χρόνους. Ο Εμπεδοκλής λέγει: «Την κατά την σύλληψιν της γυναίκας μορφοφύσθαι τα βρέφη, πολλάκις γαρ ανδριάντων και ειζόνων ηρώσθησαν γυναίκες και όμοια τούτοις ατέτεχον».

Γι' αυτό, ευνυθίζαν οι αρχαίοι να στολίζουν τα σπίτια τους με ωραία αγάλματα, για να γεννούν οι γυναίκες τους όμορφα παιδιά. Την παράδοση τούτη τη βρίσκουμε και στην Ιωνία. Εκεί, τα υπνοδω-

μάτια των νεονύμφων τα στολίζανε με ωραίες ειζόνες ζωηρών παιδιών για να αποχτούν οι γυναίκες ωραία παιδιά. Και ο Παράξελος δέχεται ότι είναι δυνατόν η ιδεοπλασία των εγκύων να επιδράσει κατά διαφόρους τρόπους στο έμβρυο.

Ο Θ. Αλάπανος ανέφερε μερικές περιέργες περιπτώσεις ιδεοπλασίας επί εγκύων. Στη Νορβηγία, μια γυναίκα γεννήσε δύο παιδιά «σημαδεμένα» και τα δύο. Το ένα είχε στο αυτί ένα εκσάρκωμα, όμοιο ενός επιβάτου που είχαν η έγκυος τυχαίως αντικρύσει στο τραίνο, και το άλλο ήταν αλλοίθωρο, σαν ένα φίλο του συζύγου τους, που είχαν γνωρίσει σε ταξίδι. Και στις δυο περιπτώσεις, η έγκυος είχε δοκιμάσει τρόπο, μήπως γεννηθεί έτσι και το παιδί, όπερ και συνέβει! Ένα παιδί στην Ολλανδία γεννήθηκε με ένα εκσάρκωμα στο λαιμό σε σχήμα γάμπιας· μια γάμπια είχε πέσει στο λαιμό της μητέρας του, όταν ήταν έγκυος, και την τρόμαξε, τόσο δυνατά, ώστε αποτυπώθηκε στο έμβρυο.

Στην Ελλάδα, προ 40 ετών, η Χρυσή Καλαϊτζίδου, από τις Καστανιές της Ορεστιάδας, σε μια εγκυμοσύνη της περνώντας από μια γειτονιά του χωριού της, «λιπήστηκε» κατά κυριολεξία ένα ολοζώντανο τριαντάφυλλο σ' έναν κήπο. Δεν άνθεξε στον πειρασμό και το έκοψε, βάζοντάς το, κατά την συνήθεια του τόπου της, στο δεξί της αυτί. Η ιδιοκτήτρια του κήπου είδε που έκοψε το τριαντάφυλλο και την ώρα που το χοιμούσε στο αυτί της, φώναξε: «Αχ! τι μούζανες. Μούζανες το καλύτερο τριαντάφυλλο!» Η Καλαϊτζίδου, ντροπιάστηκε και ταράχτηκε μαζί. Όταν γεννήσε, το κορίτσι της έφερε στο δεξί του μάγουλο αποτυπωμένο ένα τριαντάφυλλο, ακριβώς στο μέρος που ακούμπησε η ίδια το ζλεμμένο τριαντάφυλλο!

Ο Θ. Αλάπανος ανέφερε επίσης περιπτώσεις, που η φαντασία και η βούληση, δηλ. η έντονη σκέψη επέδρασε στην λειτουργία οργάνων του σώματος, όπως το στομάχι, τα αγγεία, η καρδιά. Άλλωστε, στην αρχαία εποχή, στις Ινδίες, Περσία, Αίγυπτο, Χαλδαία, Ρώμη και Ελλάδα, υπήρχαν μέθοδοι να βάζουν εις ενέργειαν την φαντασία των ανθρώπων για θεραπευτικούς σκοπούς.

Υπάρχει, εξηκολούθησε, συνήθως μία ψυχική προσήλωση που εκφράζεται με μια ζωηρή και επιμόνως διατηρούμενη ιδέα. Η ψυχική αυτή προσήλωση φέρνει μείωση των αισθήσεων, κατάσταση στην οποία μπορεί να εμφανισθούν όλα τα παρατηρούμενα ψυχοσωματικά φαινόμενα, μεταξύ των οποίων και η ιδεοπλασία.

Στα νευρωτικά και νευροπαθή άτομα γίνεται ένα είδος υπερφορτώσεως ή αντίθετα εκτονώσεως.

Η υπερφόρτωση ή εκτόνωση αυτή, είναι ένας σημαντικός συντε-

λεστής στα εκδηλούμενα φαινόμενα διαταραχής του αγγειοκινητικού συστήματος και αλλοιώσεις στην διάπλαση των ιστών, γιατί μ' αυτή επέρχεται χαλάρωση στα τοιχώματα των τριχοειδών αγγείων, σε βαθμό που μπορεί να βγη ορός και αίμα στους ιστούς.

Η τέτοια επίδραση γίνεται όχι μόνον στα αιμοφόρα αγγεία, αλλά και στους αδένες εκκρίσεως. Η ιδέα, κάτω από ωρισμένους όρους, έχει την ικανότητα να προκαλεί διάφορες σωματικές εκδηλώσεις. Στην ιδεοπλασία γίνονται μεταβολές και αλλοιώσεις στα διάφορα όργανα και διαταράσσεται η κανονική λειτουργία τους. Κατά την ιδεοπλασία, το άτομον κατέχεται επιμόνως από μια ιδέα φόβου ή πίστης, που οι παραστάσεις στην συνείδηση είναι ζωηρότατες και οι εικόνες που κυριαρχούν τόσο ζωντανές, ώστε να μη διαφέρουν από τα γεγονότα που απεικονίζουν.

Η προσήλωση της ιδέας συνεπιφέρει την αφαίρεση και προκαλεί μείωση των αισθήσεων, με αποτέλεσμα την πραγματοποίηση. Θα μπορούσε να πει κανείς ότι ο ψυχодυναμισμός, που παράγει όλα τα ψυχικά φαινόμενα, είναι ένα είδος εξαϋλώσεως της ύλης, όπως με τον ηλεκτρομαγνητισμό, τις ακτίνες Χ ή υπεριώδεις, αλλά με ιδιότητες ασυγκρίτως ανώτερες. Ενώ λ.χ. οι κοσμικές ακτίνες μπορούν να περάσουν μολύβι πάχους πέντε μέτρων, ένας ραβδосκόπος μπορεί να ανακαλύψει ουσίες σε βάθος και πέραν των 100 μέτρων ακόμα.

«Το σύμπαν - είτε ο Θ. Λαλατιάνος - αποτελείται από ένα και το αυτό δημιουργικόν στοιχείον. Τα ζώα, τα φυτά οι άνθρωποι, είμαστε μέρος μιας δημιουργικής δυνάμεως, από την οποία ερχόμαστε και στην οποία επιστρέφουμε. Σαν ένα μέρος και μεις αυτής της δημιουργικής δυνάμεως, έχουμε καταπληκτικές ιδιότητες, υπεράνθρωπες μπορούμε να πούμε, που καταπνίγονται μέσα στην υλική συμτύκνωση του θείου στοιχείου που μας αποτελεί. Ο Επίκτητος στις διατριβές του, μας το λέει: «Συ είσαι απόσπασμα του θεού, έχεις μέσα σου κάτι που είναι μέρος εκείνου. Γιατί αγνοείς την ευγενική σου καταγωγή; Γιατί δεν γνωρίζεις από πού έχεις έρθει; Δεν γνωρίζεις ότι θεόν εξασκείς, θεόν περιφέρεις;».

Η ιδεοπλασσία κατά την εγκυμοσύνη

Το μέγα θέμα

Σύμφωνα με τις πρόσφατες έρευνες της επιστήμης, η ψυχική ζωή του ζεύγους και ιδιαίτερα της εγκυμονούσας αφήνει ανεξίτηλα εντυπώματα στο κνοφορούμενο έμβρυο, που επηρεάζουν τα μέγιστα την υγεία, την ψυχική ισορροπία και το χαρακτήρα του κατά τη μετέπειτα ζωή του.

(Ο «Ιλισός»)

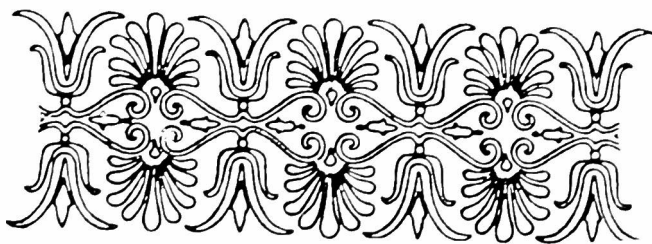
Οι απόψεις του Πλάτωνα

Πρέπει να προσέχει κανείς ιδιαίτερα τις γυναίκες στη διάρκεια της εγκυμοσύνης τους, ώστε η εγκυμονούσα να μη διαβιεί ούτε με πολλές ηδονές, ούτε με πάθη, ούτε με λύπες, αλλά να ζει κατά τον χρόνο αυτό, τιμώντας τον, με χαρά, με πραότητα και με καλή ψυχική διάθεση.

(Νόμοι, 792 Ε')

Ο άνθρωπος πρέπει σ' όλο του το βίο, κυρίως όμως κατά τον χρόνο, της αναπαραγωγής, να προσέχει και να μην πράττει τίποτε το νοσηρό, το άδικο ή το βίαιο, ούτε στο ελάχιστο, διότι, κατ' ανάγκην, όλα αυτά εισχωρούν και αποτυπώνονται στις ψυχές και τα σώματα των εμβρύων, ώστε να γεννιούνται παιδιά από κάθε άποψη μηδαμινά. Ιδιαίτερα μάλιστα, εκείνη την ημέρα ή τη νύχτα (της σύλληψης) πρέπει ν' απέχει απ' όλα αυτά. Η αρχή της Ζωής είναι θεμελιώδους σημασίας.

(Νόμοι, 775D - Ε').

ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΖΩΑ

Του LEX MUNTIE

Λένε πως η αγάπη της ανθρωπότητας είναι η μεγαλύτερη απ' τις αρετές. Τη θαυμάζω και ξέρω πως τη βρίσκει κανείς στις ευγενικές ψυχές. Η δική μου ψυχή είναι πολύ μικρή, οι σκέψεις μου πετάνε πολύ χαμηλά πάνω στη γη... Αγατώ τα ζώα, τα τυραννισμένα και τα περιφρονημένα, και δε με νοιάζει καθόλου όταν με κοροϊδεύουνε, αζοούντάς με να λέω ότι συνεννοούμαι καλύτερα μ' αυτά παρά με τους περισσότερους ανθρώπους που συναντώ.

Όταν κανείς μιλήσει με κάποιον μισή ώρα, σπνήθως του φθάνει, δεν ειν' έτσι; Εγώ τονλάχιστον πάντα θέλω να φύγω, και ξαφνιάζομαι ότι το πρόσωπο που μιλώ δεν τόχει κάνει πριν από μένα. Μα δε στενοχωριέμαι ποτέ με τη συντροφιά ενός σκύλου, έστω κι' αν δε γνωρίζομαστε. Όταν συναντώ ένα σκύλο που περπατά μοναχός του, συχνά σταματώ και τον ρωτώ που πάει. Μιλάμε λίγο, κι' ακόμη, αν η κουβέντα μας δε μας πάει πουθενά, μου κάνει καλό να τον κοιτάζω και να προσπαθώ να μπω μέσα στις σκέψεις του. Οι σκύλοι έχουν το μεγάλο πλεονέκτημα ότι δεν μπορούν να κρυφτούν, και η παραδοξολογία του Ταλλεϋράνδου, ότι ο λόγος εφευρέθηκε απ' τους ανθρώπους για να κρύβει τις σκέψεις τους, δεν μπορεί να εφαρμοστεί σ' αυτούς.

Ετσι μπορώ να σταθώ ολόκληρες ώρες σ' έναν κάμπο βλέποντας το χοπάδι να βόσκει. Ένας ψυχολόγος αισθάνεται τη μεγαλύτερη χαρά, όταν παρατηρεί τη φυσιογνωμία ενός γαϊδουράκου. Κι' όταν μάλιστα τα γαϊδουράκια είναι ελεύθερα, είναι ακόμη πιο ενδιαφέροντα. Ένα γαϊδουράκι σιαμαωμένο δεν είναι τόσο ευχάριστο, τόσο φυσικό, όσο όταν είναι αφημένο ελεύθερο. Και τούτο δεν είναι καθόλου εκπληκτικό. Κάποτε στην Ίσια έζησα για πολύ καιρό έχοντας γι' αποκλειστική συντροφιά ένα γαϊδουράκι. Η μοίρα μας ένωσε. Εγκαταστάθηκα σ' ένα μικρό καλυβάκι στη Μαρίνα, και το γαϊδουράκι κατοικούσε δίπλα. Είχα χάσει ολότελα τον ύπνο μου στις αποπνικτικές καύρες του ξενοδοχείου, και καλοδέχτηκα την πρόσκληση του φίλου μου Αντώνιο να καθίσω στο καλυβάκι του όταν αυτός θα πήγαινε για ψάρεμα στη Γκαέτα.

Ήμουν να θαυμάσια βολεμένος ανάμεσα στα καλάθια και τα φαράδια δίχτυα. Κι' ανεβασμένος καθάλα σε μια αναποδογυρισμένη βάρκα, έγραφα μεγάλα ερωτικά γράμματα στη θάλασσα. Όταν

βράδιναζε, και το σούρουπο πλημμυρούσε το καλυβάκι, ξαπλώνομουν στην πλεχτή ζούνια μ' ένα λεπτό σζέπασμα, έχοντας για προσζέφαλο την ανάμνηση μιας ευτυχισμένης μέρας. Αποζοιμιόμουν με τον αχό των κυμάτων και ξυπνούσα τα χαράματα. Κάθε πρωί ερχόταν ο γείτονάς μου, το γερασμένο γαϊδουράκι, και περνώντας επίσημα το κεφάλι του ανάμεσα στην πόρτα, με κοιτούσε προσεζτιζά.

Αναρωτιόμουν πάντα γιατί στεζότανε εκεί έτσι ακίνητο, κι' η μόνη εξήγηση που βρήκα, ήταν ότι τον άρεσε να με κοιτάει.

Έμενα θαυμάζοντάς το, ξαπλωμένος κι' αγουροζυπνημένος, και μου άρεσε και μένα να το κοιτάζω. Έμοιαζε σαν πάλιό οιοζγενειαζό πορταίτο, με το γκριζο κεφάλι του πλασιωμένο απ' την πόρτα πάνω στο μπλέ φόντο τ' ουρανού. Έξω φώτιζε όλο και περισσότερο, κι' η θάλασσα άρχιζε να λάμπει στον ήλιο. Ύστερα, μιá ακτίνα ερχότανε να χορέψει ολόδια μπροστά στα μάτια μου, και πετιόμουν απ' την ζούνια μου για να χαιρετήσω τον ζόλπο. Δεν είχα τίποτα απολύτως να κάνω όλη την ημέρα, μα το φτωζό γαϊδουράκι ήταν υποχρεωμένο να δουλέψει όλη την ημέρα.

Στο τέλος, μια τέτοια συμπάθεια γεννήθηκε μεταξύ μας, που πήρα ένα άλλο να κάνει τη δουλειά εκείνου, και τότε χάζευαμε μαζί μ' αλαφριά καρδιά σαν αληθινοί αλήτες, όπου μας έβγαζε η άζη.

Άλλοτε προχωρούσα εγώ μπροστά, με τον γαϊδαράζο να τριποδιζεί από πίσω μου, άλλοτε αυτός είχε μια έμμοη ιδέα και τον ακολουθοίσα με υπαζή. Όλο τον καιρό μελετούσα με μεγάλη προσοζή αυτή την ενδιαφέρουσα προσωπιζότητα, που τη συνάντησα μ' έναν τρόπο τόσο πρωτάζουστο, κι' ήταν καιρός που δεν είχα βρει μια τόσο ευχάριστη παρέα. Θάχα πολλά να πω πάνω σ' ολ' αυτά, αλλά αυτές οι ψυχολογιζές αναζητήσεις θα γίνονταν ένα θέμα πολύ δυσνόητο για πολλούς απ' τους αναγνώστες μου. Ας σταματήσουμε εδώ.

Και τα πουλιά! Ποιός μπορεί να τα χορτάση;

Όρες ολόζληρες μπορώ να μένω καθισμένος σε μια χορταριασμένη πέτρα αζούοντας ότι ένα αγαπημένο πουλάκι μπορεί να διηγήται, εγώ που ποτέ δεν μπορώ να συζενεζρώσω τις σζέψεις μου όταν ένας μου μιλεί. Έχετε παρατηρήσει τι όμορφο που είναι να βλέπει κανείς ένα πουλί να ζελαιδεί; Πώς κάθε λίγο γέρνει το κεφαλάκι του, σα για ν' αζούσει κάποια απάντηση απ' το μαζουινό δάσος; Στο τέλος του ζαλοζαιριού, όταν η μητέρα μαθαίνει τα μισρά να ζελαιδούν, μη νομιζετε ότι είναι μια υπόθεση ενοςίζτου. Τα πουλιά πρέπει να μάθουν την αρμονιζή ζουβέντα. Τίχατε ποτέ σ' ένα απ' αυτά τα μαθήματα τραζουδιού, όταν τα μισρά τιτιβίζουν γύρω

απ' τη μητέρα, με τις καθαρές παιδικίστινες φωνές τους:

Όταν τα πουλιά είναι σιωπηλά, δεν έχω παύα να κοιτάξω ανάμεσα στα χόρτα και τη γλή για ν' ανακαλύψω άλλες γνωριμές που θα μου κάμουν παύα. Πάνω απ' το κρηάκι μου πετάει τ' αλογάκι της Πανσεριάς, με νεφραδένια φτερά υφασμένα από φως, και στο μονοπάτι, ανάμεσα στα ψηλά χόρτα, ένα μικρό μερμηγκάκι προχωρεί εργατιζό με μια ξερή βελόνα πεύκου στην πλάτη. Ο δρόμος είναι απότομος, ανεβαίνει, κατεβαίνει. Έχει το βαρύ του φορτίο πάνω στους λεπτούς ώμους, και καμιά φορά το τραβά σαν ζωοτάξια πίσω του. Τραβά τόσο δυνατά, που τα ποδαράκια του τεντώνονται, κατακυλά στις απότομες κατηφορίες με το φορτίο σφιχτά κρατημένο χωρίς να το εγκαταλείπει, κι εξακολουθεί να προχωρεί γιατί βιάζεται να γυρίσει στη φωλιά του. Σε λίγο θα πέσει η δροσιά, και δεν είν' εύκολο να διασχίσει το δάσος. Καλύτερα μόλις τελειώσει η δουλειά της ημέρας νάναι στο σπίτι. Μα να που ο δρόμος γίνεται απότομος κι ένα πελώριο βουνό σηκώνει' άξαφνα μπροστά του.

Πώς το λένε αυτό το βουνό; Το μερμηγκι το ξέρει χωρίς άλλο. Εγώ δεν ξέρω τίποτα. Για μένα δεν είναι παρά ένα απλό βότανο. Στέκεται και στέπτεται μια στιγμή, ύστερα γάνει σήμα με τα κερατάκια του, που εγώ είμαι πολύ κοντός για να το καταλάβω, μα που άλλα μερμηγκια του απαντούν απέσως, γιατί να καταθάνουν βιασικά. Βλέπω πως σηκώνουν τη βελόνα του πεύκου με προσοχή για να δοκιμάσουν το βάρος της. Βλέπω πως γάνουν πολεμιζό συμβούλιο. Στέκουν ακίνητα για μια στιγμή, σα να πρόκειται ν' αζούσουν κάτι, - μια περίπολος μερμηγκιών περνά σε μικρή απόσταση, - και βλέπω ακόμα πως δύο απ' αυτά χωρίζουν για νάρθουν να βοηθήσουν. Τότε όλα μαζί πιάνουν το φορτίο, και σα ναύτες, το σπρώχνουν στην κορφή με μια αωγή και ρυθμιζή κίνηση...

Κι' όλα τ' άλλα μικρά πλάσματα, που αγνώ αζόμα και τα ονόματά τους και που είναι το ίδιο κι' αυτά πολίτες στην Κοινωνία της Δημιουργίας. Θαυμάζω με χαρά το μικρό τους κόσμο, και σκέπτομαι πως χωρίς άλλο εκτελούν τα κοινωνικά τους καθήκοντα πολύ καλύτερα απ' όσο τα εκτελώ εγώ. Όταν μένει κανείς έτσι ξαπλωμένος στο χόρτο, βλέποντας όλον αυτόν το μικρόκοσμο, καταλήγει στο να βλέπει τον ίδιο τον εαυτό του τόσο, μα τόσο μικρό...

Στο τέλος, μου φαίνεται πως δεν είμαι τίποτ' άλλο, παρά ένα μικροσκοπικό μερμηγκάκι, που σέρνει το βαρύ φορτίο του ανάμεσα στο δάσος...

Άλλοτε ο δρόμος ανεβαίνει, άλλοτε κατεβαίνει, μα ο σκοπός είναι να μην τον εγκαταλείψεις... Ο δρόμος είναι μακρύς...

Ἀλλ' ἐπάνω, μέσα στο διάστημα πετάει τ' όνειρο με τα φτερά της πεταλούδας, τα φτερά τα υφασμένα με φως...

(Περιοδικό «Ν. Εστία», 1/9/1938)

Στην ύπαιθρο οι ψυχές φτερουγίζουν καθώς διαποτίζονται από το καθαρότατο και γαλήνιο περιβάλλον της ησυχίας... Για το λόγο αυτό και τα ιερά των θεών, εξείνα που από τα πανάρχαια χρόνια λειτούργησαν, τα ίδρυσαν στα πιο έρημα μέρη.

Πλουτάρχου (Ανθολ. Στοβαίου, ΝΗ, 14)

Την ευδαιμονία και την μακαριότητα, δε φέρνουν ούτε τα πολλά χρήματα, ούτε ο όγκος των υλικών πραγμάτων, ούτε η εξουσία, ούτε η ισχύς, αλλά η έλλειψη στενοχώριας, η πραότητα των παθών και η διάθεση της ψυχής όταν είναι σύμφωνη με τη φύση.

Πλουτάρχου (Ηθικά, 37Α)

ΥΜΝΟΣ ΣΤΟ ΔΙΑ

Τον μεγάλου Στωικού φιλόσοφου Κλεανθή (331 - 251 π. Χ.)

Πολυνδόξαστε απ' όλους τους θεούς και πολυνονόματε,
και πάντα παντοδύναμιε, Δία, όλης της φύσης
χαίρε, αρχηγέ, που ησουν η αρχή της πλάσης.
Εσύ τα πάντα με τους νόμους κυβερνάς,
ο ίδιος δίνεις το δικαίωμα να σου μιλάμε
οι θνητοί, γιατί έχουμε βγεί απ' τη γενιά σου,
παρόμοιοι με τα σένα. Κι' όσα ζουν και κινούνται εδώ στη γης.
Θέλω γι' αυτό να σε δοξολογήσω
και πάντα θελά τραγουδώ τη δύναμή σου.
Σε σέναν όλη η πλάση, που στη γης στριγγαχνούζει
πειθαρχικά, εν' υπάκουη όπου την οδηγείς.
Στα χέρια σου τ' ανίκητα κρατάς για υπερέτη
το φλογερόν αθάνατο δίστομο αστροπελέχι
που, περνώντας ανάμεσα σ' αστέρια μεγάλα και μικρά
σ' εμείς τον στέλνεις, κοινό λόγο.
Ο τρανός εσύ είσαι βασιλιάς, και τίποτα
χωρίς εσέ δε γίνεται στη γης,
ούτε στους θεούς αιθέρες ούτε στη θάλασσα,
εξόν απ' όσα κάποιoi κακοί απ' ανεμναλιά τους.
Συ ξέρεις και να συνταγοιάξεις τα καλά με τ' άσχημα,
αλλά, Δία πανάγαθε, αόρατε που τα ουράνια εξουσιάζεις,
λύτρωνε τους ανθρώπους απ' την κακήν ανεμναλιά.
Μακριά απ' την ψυχή τους διώξε την. Αξιώσέ μας
την τιμή να σ' αποδώσουμε την τιμήν, υμνώντας
όλα τα έργα σου για πάντα, όπως τους πρέπει,
γιατί οι θνητοί εμείς προνόμιο πιο μεγάλο
δεν έχουμε, παρά το δίκαιο νόμο σου να υμνούμε.

Μεταφρ. ΑΓΙΣ ΘΕΡΟΣ

Πού είναι η αληθινή αγάπη;

Δεν είναι στα δάση, τα πυκνά, τα σιωπηλά.
Δεν είναι στις κορφές των ψηλών βουνιών.
Δεν είναι στις έρημες ακτές του ωκεανού.

Μην τη γνοενείς στα ιερά,
στον ναό που γαίνε λιβάδια,
στις σπηλιές που ζούνε ασκητές.

Δε θα την βρεις στα μαρμαίρινα παλάτια,
στον θρόνον που χρονούς (...).

Μέσα μας είναι η αληθινή αγάπη
μας θεομαίνει όταν δουλεύουμε
για την ευτυχία του κόσμου.

Μας θεομαίνει όταν δουλεύουμε
εκεί που αισθανόμαστε όλοι ίδιοι (...)

Χ. ΜΙΛΑΝΤΑΧΑΡΟ, Ινδονησιαζός ποιητής

Τόσοι χειμώνες πέρασαν και τόσα καλοκαίρια
ζ' έχει απομείν' η αγάπη μας ολόκληρη ζ' αμέριστα(...)
Τι κι αν διαβαίνουν οι καιροί, τι κι αν περνούν οι χρόνοι;
Παλιώνει ο λύχνος, μα ποτέ το φως του δεν παλιώνει.

Ι. Πολέμη (Το παλιό βιολί, Πλεχτά τραγούδια, 12)

ΓΙΑΤΙ ΔΕΝ ΕΓΙΝΕ ΠΟΛΕΜΟΣ

Κινέζικο παραμύθι

Όταν πια ο πόλεμος ανάμεσα στους δυο γειτονικούς λαούς έγινε αναπόφευκτος, έστειλαν οι αντίπαλοι στρατηγοί ανιχνευτές για να πληροφορηθούν, πού θα ήταν πιο εύκολο να εισβάλλουν στη γειτονική χώρα. Και οι αγγελιοφόροι γύρισαν πίσω και πληροφορήσαν με τα ίδια σχεδόν λόγια τους ανωτέρους τους, πως μόνο σ' ένα σημείο στα σύνορα θα μπορούσαν να εισβάλλουν στην άλλη χώρα.

«Εκεί όμως, είπαν, μένει ένας καλός χωριάτης σ' ένα μικρό σπίτι με τη χαριτωμένη γυναίκα του. Αγαπιούνται πολύ και, όπως λέει ο κόσμος, είναι οι πιο ευτυχισμένοι άνθρωποι στον κόσμο. Έχουν και ένα παιδί. Αν εισβάλουμε στην εχθρική χώρα, θα διαβούμε μέσα από το μικρό χτήμα τους και τότε θα καταστρέψουμε την ευτυχία τους. Λοιπόν, δε μπορεί να γίνει πόλεμος».

Οι στρατηγοί, θέλοντας και μη, το παραδέχτηκαν και ο πόλεμος δεν έγινε, όπως κάθε άνθρωπος θα αντιληφθεί.

ERNST PENZOLOT (1892 - 1951), «N. Eotia» 15,3 1968

Ιερά Οδός

... μοναχικός στο δρόμο
που ξεκινά από την Αθήνα κι έχει
σημάδι του ιερό την Ελευσίνα.
Τι ήταν για μένα αυτός ο δρόμος πάντα
σα δρόμος της Ψυχής.

Αγγελός Σικελιανός (Ιερά οδός)

ΒΙΒΛΙΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

Η ΠΑΛΙΑ ΖΑΚΥΝΘΟΣ

Τον Παναγιώτη Βλαχόπουλου, Αθήνα 1999

*

ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΘΡΥΛΟΣ

Τον χαράλαμπος Αντωνόπουλου (Λάμπη Λούζου), Πάτρα 1999

*

Η ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΖΩΗ

Τον Παναγιώτη Βλαχόπουλου, Αθήνα 2000

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΟΜΙΛΙΩΝ ΤΗΣ ΘΕΟΣΟΦΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ 2000

Είσοδος ελεύθερα - Ώρα 8 μ.μ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

4 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.
6 Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Γ. Σιβωής: Το είδωλο και η πραγματικότητα.
7 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Συζήτηση.
10 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΑΛΟΣ	Η Αναγνώστου: Ο σκοπός της ζωής.
11 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Ηρώ Ζάραγκα: Η ψυχή κατά τον Πλάτωνα.
13 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Ηρώ Ζάραγκα: Προβληματισμοί πάνω στον Τίμαιο και Κριτία του Πλάτωνα.
14 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Λαδούχοι του φωτός.
17 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΑΛΟΣ	Κων. Ηλιάκης: Δημόκριτος ο Αβδηρίτης (Κοινωνιολογική & φιλοσοφική προσέγγιση).
18 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.
20 Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Ήλιος - Ηλιακός Λόγος.
21 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Θ. Κατσιφής: Κρισναμούρτι.

ΜΑΪΟΣ

2 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.
4 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Κρ. Ιωαννίδου: Από τις Ανατολικές Παραδόσεις.
8 Δευτέρα	ΕΟΡΤΗ ΤΟΥ ΛΕΥΚΟΥ ΛΩΤΟΥ	
9 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Ηλ. Μουρίζας: Θάνατος - Φόβος Επίγνωση - Προετοιμασία.
11 Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Β. Καρζαντζός: Περί Αυτογνωσίας.
12 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Το ζοριζό Όρος.
15 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΛΟΣ	Κ. Γρηγοριάδης: Περί Θρησκείας.
16 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.
18 Πέμπτη	ΑΡΤΕΜΙΣ	Ζ. Καϊμάρα: Συμβολή της Αριθμοσοφίας στον εσωτερισμό.
19 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Κ. Γρηγοριάδης: Πλάτων & Σωζράτης.
22 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΛΟΣ	Π. Αναγνώστον: Αναμνήσεις Προηγούμενων Ενσαρκώσεων.
23 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Κρ. Ιωαννίδου: Από την Σοφία της Ανατολής - Ιερά Ινδιζά Κείμενα.
25 Πέμπτη	ΑΠΟΛΛΩΝ	Ηλ. Κίμος: Αστροικός Κόσμος. Αστροζό Σώμα.
26 Παρασκευή	ΑΛΚΥΩΝ	Κων. Ηλιάκης: Πλάτωνος (Πολιτεία)
29 Δευτέρα	Κ. ΜΕΛΛΟΣ	Β. Καρζαντζός: Ινδουϊσμός & Βουδισμός.
30 Τρίτη	ΗΛΙΟΣ	Θ. Καφετζόπουλος: Μυστική Δοξασία.

Μεταξύ μας

ΤΑ ΓΡΑΦΕΙΑ ΜΑΣ

Τα Γραφεία του της Θεοσ.
Εταιρείας Βουκουρεστίου
25, α' όροφος Κωδ. 106 71,
είναι ανοιχτά κάθε μέρα
από 10.30 - 1, εκτός
Σαββάτου και Κυριακής.

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ-ΛΩΡΕΣ

Παρακαλούμε όπως απο-
στέλλετε με ταχυδρομική
επιταγή προς: Περιοδικόν
"Ι Λ Ι Σ Ο Σ" . . .
ΒΟΥΚΟΥΡΕΣΤΙΟΥ 25,
106 71, Αθήνα.

Επίσης αποστέλλετε με
τραπεζική επιταγή μόνον
εις:

Θεοσοφική Εταιρεία,
Βουκουρεστίου 25, 106 71,
Αθήνα.

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ ΙΛΙΣΟΥ

Ζάκυνθος: Παν. Βλαχόπουλος
Βόλος: Γ. Κονκουβίνος
Ηράκλειο: Μ. Λασηθιωτάκη
Ιωάννινα: Ελευθ. Τζομακας
Κέρκυρα: Κάρολος Αγίου
Λαμία: Γ. Μουτάφης
Λάρισα: Ισ. Φελλούς
Ναύπλιο: Χαρ. Μπαρτζλής
Πάτρα: Αθ. Κοντοσάκης
Ρόδος: Αντ. Βεργωτής
Σύρος: Π. Ζαχαρονίτης
Χαλκίδα: Δημ. Δημαρέλος
Χανιά: Εμμ. Νοδαρακης
Κύπρος:
Αθαν. Παπαδόπουλος
Λ. Γρ. Αυξεντίου 29
Μέγαρο Αίτα 456
Τ. Τ. 6021, Λάρνακα
Τηλ. 04654511 (Οιζιάς)

Στοιχειοθεσία Εξτύπωση & βιβλιοδεσία:

ΤυποΚίνηση Α. Αλεξοπούλου
Σόλωνος 36, Κολωνάκι Αθήνα 106 73
Τηλ. & Fax: 36 36 969 & 57 26 760

ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ ΤΗΣ ΣΟΦΙΑΣ

Μέρος Γ'

ROGER DE PINS

Το τρίτο μέρος των "Επιστολών των Διδασκάλων της Σοφίας" αναφέρεται στο σπουδαίο αλλά και παρεξηγημένο κεφάλαιο της Αλχημείας.

Για τους πραγματικούς Μύστες της Αλχημείας η κατασκευή του χρυσού από ευτελή μέταλλα αποτελούσε ένα πάρεργο του Μεγάλου Έργου, το οποίο ήταν το αποτέλεσμα της εφαρμογής μιας πνευματικής δυναμews η οποία φανταζε σαν θαύμα στα μάτια των αδών. Ο σκοπός της Αλχημείας ήταν ανεκαθεν η επιτευξη του Ανδρογύνου Όντος, του τελείου Μυστη.

Οι επιστολές έχουν ως σκοπό τους την με μεγάλη σαφήνεια επεξήγηση της ορολογίας της Αλχημείας, και την βήμα προς βήμα περιγραφή του Μεγάλου Έργου στον κόσμο της υλης, αλλά και στους αόρατους κόσμους, δίνοντας ταυτόχρονα ασκήσεις που είναι προσαρμοσμένες στον μέσο άνθρωπο.

Η διαδικασία του Μεγάλου Έργου αναλύεται σε 3 επίπεδα: εντός του αλχημικού εργαστηρίου, εντός του εσωτερικού του ανθρώπου και εντός της κοινωνίας. Το βιβλίο επιστεγάζεται με 16 έγχρωμους αλχημικούς πίνακες που παρουσιάζουν την προοδευτική ανάπτυξη των αλχημικών διαδικασιών.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Θ. 51 134.145 10 Κηφισιά

Τηλεφωνο: (01) 86.63.591 Fax: (01) 62.50.513

<http://users.otenet.gr/~tetrakty> e-mail: tetrakty@otenet.gr

ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ Ή ΤΗΛΕΦΩΝΙΚΗ ΠΑΡΑΓΓΕΛΙΑ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ
(χωρίς έξοδα αποστολής για παραγγελίες συνολικής αξίας άνω των 9.000 δρχ.)

☐ ΜΕΤΕΝΣΑΡΚΩΣΗ (Παπύς)	2 300
☐ Η ΖΩΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟ (Αννυ Μπεζάντ)	1.800
☐ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ Α' (Ροζερ ντε Πιέν)	2 500
☐ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ Β' (Ροζερ ντε Πιέν)	2.800
☐ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ ΤΩΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΩΝ Γ' (Ροζερ ντε Πιέν)	3.600
☐ Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ (Στέργου Χρούση)	2.500
☐ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΕΣ ΔΡΥΙΔΩΝ (Υβ Μπερτου)	1.700
☐ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΙΣΜΟΥ (Λεντμπίτερ)	3.000
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΜΑΘΗΤΟΥ (Ορβαίντ Βίρτ)	3.700
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΕΤΑΙΡΟΥ (Ορβαίντ Βίρτ)	3.600
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΤΕΚΤΟΝΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ (Ορβαίντ Βίρτ)	4.800
☐ ΤΟ ΤΕΚΤΟΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Νο 16) (Π. Γράβιγγερ)	4.000
☐ ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΠΟΡΡΗΤΟ Α' (Η Βασιλική τέχνη) (Ελ.Λεβί)	1.700
☐ ΤΟ ΜΕΓΑ ΑΠΟΡΡΗΤΟ Β' (Τα Μυστήρια των Ιεροφαντών) (Ελ.Λεβί)	2.600
☐ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΩΝ ΣΟΦΩΝ (Ελφράς Λεβί)	1 900
☐ ΠΡΑΓΜΑΤΕΙΑ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΠΟΚΡΥΦΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ (Παπύς)	4.700
☐ ΠΩΣ ΘΑ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΟΥΜΕ ΤΗΝ ΒΑΣΚΑΝΙΑ ΚΑΙ ΤΙΣ ΑΡΝΗΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ (Παπύς)	1 200
☐ Ο ΠΑΡΑΚΕΛΣΟΣ ΚΑΙ Η ΟΥΣΙΑ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΤΟΥ (Φρ. Χάρτμαν)	3.300
☐ ΜΥΣΤΗΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΤΑΞΗ ΜΕΛΧΙΣΕΔΕΚ (Στέργου Χρούση)	3.500
☐ ΑΝΑΖΗΤΩΝΤΑΣ ΤΟΥΣ ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΟΥΣ (Φράντς Χάρτμαν)	2.100
☐ ΑΥΤΟΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΥΚΛΟΥΣ ΤΗΣ ΖΩΗΣ (Χ. Σ. Λιούις)	2.600
☐ Η ΜΥΣΤΙΚΙΣΤΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΙΗΣΟΥ (Χ.Σ.Λιούις)	3 200
☐ ΠΡΟΣΕΥΧΕΣ ΑΠΟ ΟΛΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ (Μάνυ Τοϊλάρ)	1.700
☐ ECCE HOMO (Λουί Κλώντ ντε Σαιν Μαρτεν)	1 100
☐ Ο ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΧΑΡΑΚΤΗΡΑΣ ΤΩΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΩΝ (Ε. Π. Μπλάβατσκι)	1.400
☐ Ο ΟΡΥΛΟΣ ΤΟΥ ΤΕΤΑΡΤΟΥ ΜΑΓΟΥ (Χένρυ Βαν Νταϊκ)	900
☐ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΣ ΒΟΥΔΔΙΣΜΟΣ (Α.Σίννεντ)	3.000
☐ ΜΕΓΑ ΕΛΛΗΝΟ-ΑΓΓΛΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ	15.000
☐ ΡΟΔΟΣΤΑΥΡΙΚΟΣ ΠΙΝΑΚΑΣ ΤΟΥ ΕΡΜΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΛΧΗΜΕΙΑΣ (Αφίσα 50 x 57 cm με συσκευασία)	2.650

Κόψτε (ή καλύτερα φωτοτυπήστε αυτή τη σελίδα) και ταχυδρομείστε την συμπληρωμένη με τα στοιχεία σας και τα βιβλία που επιθυμείτε. Μπορείτε επίσης να την στείλετε με fax η απλά να μας τηλεφωνήσετε. (1 238)

Όνοματεπώνυμο..... Τηλέφωνο.....
Οδός..... Αρ..... Πόλη..... Τ.Κ.....

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΕΤΡΑΚΤΥΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση : Τ.Θ. 51134, 145 10 Κηφισιά
Τηλ.: 01-86 63 591, Fax: 01-62 50 513